

KERK IN MOKUM

BLAD VOOR KERK EN SAMENLEVING | PROTESTANTSE KERK AMSTERDAM | ZOMER 2023

Hart&Ziel

In De Ark
voel ik God

14

Luisteren naar wat overstemd wordt

Merlijn Twaalfhoven over de kunstenaar
in onszelf

Altviolist en componist Merlijn Twaalfhoven bevrijdt muziek uit de concertzalen. Samenspelend over een Cypriotisch mijnenveld en een Palestijnse muur ontdekt hij hoe kunst vastgeroeste patronen kan doorbreken. Patronen waar ook wij in vastzitten. Nu daagt hij ons vanuit zijn Amsterdamse woonboot uit om de kunstenaar in onszelf te ontdekken, om luisterend en vol verbeelding maatschappelijke uitdagingen aan te gaan. Maar hoe dan?

Bram Kalkman

Wat maakt muziek voor jou zo bijzonder?

Muziek was er altijd bij ons thuis. Mijn ouders gingen naar het conservatorium en ik trad in hun voetsporen. Ik wilde heel graag goed altviool leren spelen. Maar als je een muzikopleiding doet, dan word je voorbereid voor het spelen in een orkest. 'Dat is het vak', zeiden ze tegen me. Maar ik wilde de muziek juist naar veel meer plekken brengen. Voor mij is muziek als een taal waarmee je kunt communiceren. Maar vooral ook een manier om naar elkaar te luisteren, om ruimte te bieden aan de ander. Dat vergeten we vaak. Lukt het je om de ander te horen? Met dat in mijn achterhoofd wilde ik muziek de concertzalen uit brengen, om te kijken wat je met muziek kunt doen midden in de stad of in de natuur. In de zaal past muziek keurig in een hokje, maar wat gebeurt er daarbuiten, op straat bijvoorbeeld? Ik merk dat het publiek dan heel open en nieuwsgierig wordt en er met scherpe en open zintuigen bij is. Dan gebeurt er iets bijzonders.

Jouw muziek klonk in het Amsterdamse Concertgebouw en de prestigieuze Carnegie Hall in New York. Waar bracht die zoektocht naar muziek buiten de concertzalen jou?

Muziek is een taal waarbij je elkaar niet direct verstaat. Dat schept de ruimte om samen te zoeken naar aanknopingspunten, ook tussen culturen. Elke

cultuur heeft eigen muziek. Vaak gaan we aan die verschillen voorbij, maar in de muziek zijn die verschillen juist de moeite waard. Dat maakt de ander bijzonder en interessant. Ik zag dat op Cyprus. Na jaren burgeroorlog leefden de Grieken en Turken nog steeds gescheiden, met mijnenvelden ertussenin. Er was nauwelijks contact. We ontdekten dat wanneer we op de daken gingen staan, we elkaar konden horen. Dat we samen iets moois konden maken, dat we samen konden spelen. Ik voelde de opluchting gewoon. Die samenleving zat muurvast, maar de muziek gaf ademruimte.

Muziek geeft
ademruimte

Op een ander moment was ik in Jeruzalem. Daar maakten we met Palestijnen een festival van besloten huiskamerconcerten. We wilden de ruimte bieden aan verschillende stemmen. In zo'n conflict is het heel logisch om met een stem te willen spreken, maar er is zoveel diversiteit. Onder die hoogspanning is weinig ruimte voor mensen die kritisch zijn op hun eigen groep of weinig met de politiek te maken willen hebben. Samen met kunstenaars kon eindelijk vorm gegeven worden aan die ongehoorde stemmen. We maakten ruimte voor de verhalen die normaal overstemd worden.

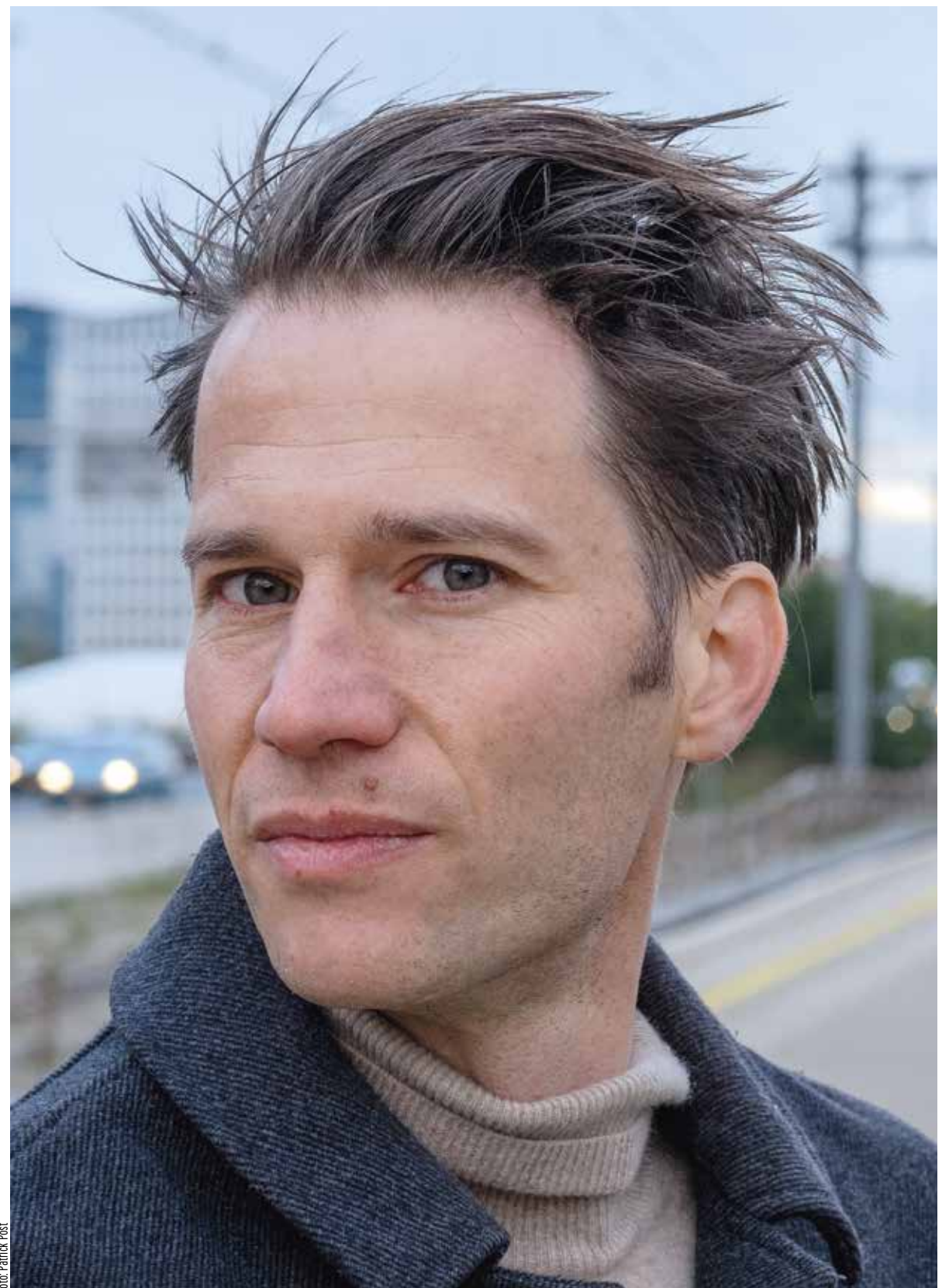

Foto: Patrick Post

Merlijn Twaalfhoven is altviolist en componist van muziek evenementen.

Nu zet je je vooral in in Nederland. Hier speelt zo'n conflict niet. Wat hebben muziek en kunst hier te bieden?

Zo'n tien jaar geleden werd ik vader. Dat zette me voor een dilemma. Ik was veel in de Arabische wereld en in vluchtelingenkampen, maar ik wilde er ook voor de kinderen thuis zijn. Ik zag dat de problemen daar zo verweven zijn met hier.

De grote vraagstukken hebben ook met ons te maken. Ook wij zitten vast in onze patronen en kunnen wel wat meer van de kunstenaars *mindset* gebruiken. De *mindset* om onbevangen en met openheid naar vraagstukken te kijken. Zonder direct labeltjes te plakken, een oordeel uit te stellen. Kunnen wij de kunstenaar in onszelf meer aandacht geven?

Hoe kun je die kunstenaars mindset leren?

Allereerst door het gewoon te doen. Maar ook door te zorgen dat je de ruimte vindt. Er is een zekere veiligheid voor nodig. De kunstenaar vindt die in zijn atelier.

Lees verder op pagina 2

Geven aan de kerk

‘De muzikale traditie is belangrijk om door te geven’

Hanna van Dorssen en Yvonne Teitsma

‘De Oude Kerk is voor mij een magische plek. De kerk geeft een gevoel van ruimte door haar grote omvang en prachtige lichtinval. Ook de afzonderlijke plekken in de kerk zijn geschikt om te gebruiken voor een intieme viering. Het zijn ruimtes die je omhelzen.’

Matthias Havinga is organist van de Oude Kerk en bespeelt de twee orgels die de kerk rijk is. Als kind zong hij al muziek van Bach, zo’n intense ervaring dat hij besloot de muziek in te gaan. Hij studeerde orgel, piano en kerkmuziek en is wereldwijd actief als concertorganist, maar ook verbonden aan de Oude Kerk. Muziek is voor hem een essentieel onderdeel van de liturgie.

‘Muziek doet iets met de gemeenschapszin in een kerkdienst. Iedereen maakt er onderdeel van uit, of je nu luistert of zingt als lid van onze cantorij of als solist. Luther schijnt gezegd te hebben dat je de adem die je als mens hebt ontvangen bij de schepping kunt teruggeven aan de Schepper. Niet alleen door te spreken, maar ook door te zingen. Die diepgaande betekenis van muziek strekt zich bij hem ook uit tot de instrumentale muziek.’

‘De lange muzikale traditie waarin de kerk staat, is belangrijk om door te geven. In de tijd van de Reformatie verschoof het centrale punt van een kerkdienst van de muziek naar het Woord. Dit leidde tot groot kwaliteitsverlies voor alle muziek in de kerk. Gelukkig is er geleidelijk weer steeds meer ruimte gekomen voor muziek in de liturgie. Aan ons de opdracht om ervoor te zorgen dat al dat moois niet opnieuw uit de kerk verdwijnt.’

‘Natuurlijk kun je muziek van Bach of Sweelinck, die ook ooit de orgels van de Oude Kerk bespeelde, in de concertzaal uitvoeren. Dat is prachtig. Maar als je muziek die bedoeld was om liturgisch ingezet te worden weer in die context gebruikt, voel je direct: ja, zo klopt het. Die traditie moet je levend houden als een vlam die je doorgeeft aan de volgende generatie.’

Matthias Havinga, organist van de Oude Kerk: ‘Muziek doet iets met de gemeenschapszin.’

Wat wilt u doorgeven aan de volgende generatie?
Wilt u ook dat de muzikale traditie levend blijft, ook voor een volgende generatie? Heeft u er wel eens over nagedacht om de kerk voor de volgende generaties open te houden door de kerk te laten delen in uw nalatenschap? U kunt uw wijkkerk een bedrag nalaten: voor de muzikale traditie en het orgel, voor de restauratie van het gebouw, de glas-in-lood ramen, voor het jeugdwerk of voor het in standhouden van het werk dat een predi-

kant doet. U kunt ook kiezen voor het werk van de diaconie, voor de mensen die uw steun extra nodig hebben. Als u het open laat, besteedt de kerk uw geld naar beste inzicht.

Wat wilt u delen?
U kunt ervoor kiezen om een deel van uw nalatenschap aan de kerk te schenken. Ook een vast bedrag (legaat) is mogelijk. Uw wensen legt u vast in een testament dat bij de notaris wordt opgesteld en bewaard.

Wilt u meer weten over nalaten aan uw kerk?

Voor meer informatie of advies over nalaten aan de kerk staat Yvonne Teitsma u graag te woord. Zij is als adviseur schenken en nalaten werkzaam op het Kerkelijk Bureau van de Protestantse Kerk Amsterdam. Of vraag vrijblijvend de uitgebreide gratis brochure aan met gedachten, overwegingen en praktische keuzes over nalaten aan uw kerk. Stuur hiervoor een e-mail naar schenken@protestantsamsterdam.nl of bel 020- 53 53 700.

De toekomst van De Nieuwe Kerk
Miljoenen mensen kennen De Nieuwe Kerk, een van de kerkgebouwen van de Protestantse Kerk Amsterdam. Deze gigantische middeleeuwse kerk aan de Dam wordt al eeuwen met zorg onderhouden door de generaties voor ons. In een eerdere *Kerk in Mokum* las u al meer over de herfundering van de laatste acht zuilen. Dit project is nu gestart met een archeologisch onderzoek. Benieuwd naar de voortgang van het project of wilt u meehelpen door middel van een eenmalige kleine of grote donatie? Kijk voor meer informatie op nieuwekerken.nl

Of draag direct uw steentje bij door het scannen van deze QR-code.

Merlijn Twaalfhoven over de kunstenaar in onszelf

Vervolg van pagina 1

Daar mag hij proberen, zoeken, experimenteren en falen. Die ruimte moeten wij ook zoeken. Want we zijn niet zo direct bezet als in Jeruzalem, maar misschien zijn we wel bezet in ons hoofd. Door alle afleiding: sociale media, opwinding, conflicten en een model van presteren, produceren, productiviteit en efficiëntie. Met de kunstenaars *mindset* hoop ik dat open te kunnen breken. Dat kunnen we niet alleen. Dat moeten we samen doen. Het is de uitdaging om uit onze individualiteit te breken. Ik geloof in de kracht van samenkomsten. Plekken en momenten waar mensen bijeenkomen, waar de ruimte is om verhalen te vertellen en naar verhalen te luisteren. Ik geloof in plekken waar de zachte stemmen hoorbaar worden.

Dat klinkt mooi en enorm uitdagend. We hechten nogal aan onze individualiteit en ons gelijk. Hoe kunnen we elkaar dan toch vinden?
Volgens mij ligt de sleutel in de verhalen die we elkaar vertellen. Kunnen we elkaar vinden in een ge-

zamenlijke verbeelding? Ik geloof dat dat kan, als we vragen stellen. Niet met de technische benadering van: ‘Hoe lossen we dit probleem op?’ Maar door ruimte te maken voor idealen: ‘Stel je voor dat... Wat als...?’ We moeten niet alleen vragen naar feiten en meningen: ‘Wat vind jij van...?’ Maar: ‘Waarvoor zou jij kunnen zorgen?’ Dan kan er verbinding ontstaan en een gezamenlijke verbeelding. Een langetermijnvisie. Als we samen weer durven dromen.

Kerken kunnen plekken zijn waar betekenisvolle verhalen worden verteld. Hoe kijk jij naar kerken?
Het is ongelooflijk belangrijk dat er plekken zijn om te luisteren, te spreken en stil te zijn. Zo vaak laten we het nieuws de verhalen vertellen van deze tijd. Terwijl we als mensen een ongelooflijke traditie hebben om de tijd te nemen en grote verhalen te vertellen. Verhalen die niet alleen gaan over wat er vandaag is gebeurd, maar ook over de geschiedenis en over de grote vragen. Die ook gaan over wat jouw rol hierin is. Zulke verhalen hebben we

nodig en plekken waar ze regelmatig verteld worden. Plekken waar je je aan kunt verbinden. Plekken van gemeenschap, van persoonlijke relaties en *commitment*. Plekken die open toegankelijk zijn en tegelijkertijd beschutting bieden. Dat is zeldzaam.

Wat kunnen kerken leren van de kunstenaars mindset?
Zoals bij de muziek die buiten de concertzaal plaatsvindt, ben ik vooral geïnteresseerd in het grijze gebied. Waar niet direct duidelijk is: wat is dit nu. Is dit kerk? Is dit het instituut? Of zijn wij het samen en wie zijn we dan? Ik denk dat het goed is als de kerk zich blijft afvragen: welke stemmen kunnen hier hoorbaar worden die normaal worden overstemd? Wat is ons luistervermogen? Ik hoop dat er dan een intieme setting kan ontstaan. Waar ruimte is voor onzekerheid en twijfels, spelen, experiment en verbeelding. Wat het atelier is voor de kunstenaar en waar je kunt ervaren dat je niet alleen bent. Het zou mooi zijn als daar in samen-

komsten improviserend vorm aan gegeven wordt. Ik sprak eens in de Dominicuskerk en vertelde over de kunst van het niet-weten en het toelaten van onzekerheid. Toen hebben we met alle aanwezigen een groot muziekstuk geïmproviseerd. Daarbij wist niemand, ook ik niet, wat het ging worden. Door naar elkaar te luisteren en te ontdekken wat er wilde ontstaan, vormde zich een prachtige harmonie. Dat is een mooi beeld van mijn hoop. Dat is de uitdaging voor de kerk, voor de samenleving en voor ons allemaal.

Merlijn Twaalfhoven (1976) is altviolist, componist en oprichter van de Turn Club, een collectief dat maatschappelijke vraagstukken aanpakt met een kunstenaars mindset en gevestigd is bij de Protestantse Diaconie Amsterdam. Hij kreeg een UNESCO-Award en inspireert online duizenden mensen met zijn boodschap.

merlijntwaalfhoven.com

Het Corvershof bestaat 300 jaar

Moederschap van de Protestantse Diaconie Amsterdam

Janneke Donkerlo

Het Corvershof aan de Nieuwe Herengracht 18 viert dit jaar haar 300-jarig bestaan. Wat begon als behuizing voor armlastige echtparen, is nu een bruisende plek van maatschappelijke initiatieven en het moederschap van de Protestantse Diaconie Amsterdam.

In de Gouden Eeuw vormden de handel in mensen en specerijen het kapitaal van de grachtengordel. Maar vanaf 1650 zorgden de pest en de Frans-Nederlandse oorlog voor economische neergang en verpaupering. Vermogenden boden uitkomst en hielpen de armen. Naast hun oprechte ontferming, was deze hulp ook uit eigenbelang. Het moest onrust voorkomen, epidemieën bestrijden en de armen zedelijke discipline bijbrengen.

Druipt Corvers naam op ieders tong als honing

Armlastige oude mannen en vrouwen werden apart gehuisvest in de huidige Hermitage, een van de vier historische panden van het Amstelhofterrein. Dat sommige ouden van dagen toch samen konden blijven, was te danken aan de erfenis van Jan Corver en Sara Maria Trip. De grootvader van Jan, Joan Corver, was onder meer bewindhebber van de VOC geweest. Ook burgemeestersdochter Sara Maria Trip was bepaald niet onbemiddeld. Een deel van hun duizelingwekkende vermogen lieten ze na aan de Diaconie van de Hervormde

Kerk die er een hof voor oudere stellen van liet bouwen: het Corvershof. De voorgevel van het pand is voorzien van de wapens van de stichters, drie korven en drie trippen. Op de gevel van het pand prijkt nog altijd het opschrift: *Zoo weldoen dank verdient en armenzorg belooning / druipt Corvers naam en Trips op ieders tong als honing / door wiens geschenk en wil dit Godshuis is gebouwd / dat met haar wapens pronkt, hun naam onsterfelijk houdt.*

Moederschap van de Diaconie

Vanaf de jaren zeventig van de vorige eeuw, toen het Corvershof niet meer geschikt bevonden werd voor ouderenhuisvesting, woonden er studenten. Sinds 2006 is in het Corvershof het Diaconaal bureau van de Protestantse Diaconie Amsterdam gevestigd. Margriet Valkman en haar collega Anne Bolhuis, communicatiemedewerkers van de Diaconie, vertellen over de hedendaagse werkwijze en waarom ze

daar zo blij van worden. Margriet: 'De Diaconie richt zich nog steeds op mensen die tussen wal en schip vallen. Niet meer zoals in de 17e eeuw, maar op een manier die past bij deze tijd. Door er te zijn voor elkaar en niet van bovenaf te bedenken wat goed is. Zo huist in het Corvershof het Wereldhuis, een centrum voor informatie en advies voor mensen zonder verblijfsvergunning. Ook is het Straatpastoraat er gevestigd, waar een straatpastor aandacht

heeft voor mensen die bekend zijn met het leven op straat. Naast de projecten in het Corvershof is de Diaconie actief in opbouwwerk in verschillende stadsdelen en heeft sinds een paar jaar een zorgboerderij in Amstelveen.'

Sfeer van het 17e eeuwse verleden

In het Corvershof zijn nog veel andere maatschappelijke initiatieven te vinden. Anne: 'De kamers waar ooit de ouden van dagen woonden, zijn nu verhuurd aan onder meer Serve the City, het Burennetwerk, het bureau van de Protestantse Kerk Amsterdam en jongerenproject Ympact020. In de overdekte Kas op de binnenplaats ontmoeten medewerkers van al deze organisaties elkaar tijdens de lunch die klaargemaakt wordt door de mensen van de dagbesteding van de Regenbooggroep. Hier en daar is de sfeer van het 17e eeuwse verleden nog te proeven. Bijvoorbeeld in de Regentenkamer waar portretten van de rijke weldoeners hangen. Gelukkig zijn de tijden veranderd. Dankzij het geërfde vermogen van de familie Corver en Trip kunnen met veel fondsen mooie initiatieven gestart en ondersteund worden. Al 300 jaar lang.

diaconie.org

'Met mijn poten in de modder'

Zwijgend je werk doen, is niet ongemakkelijk

Hanneke van Bezooijen

'Onze mensen staan echt met de poten in de modder', hoor ik maandelijks wel ergens voorbij komen. Meestal uitgesproken door bestuurders of managers die daarmee aangeven wie het échte werk doen. In de wereld waarin ik me begeef, gaat het niet over baggeren of de plantsoenendienst, maar je inspannen voor mensen in problemen, schulden, dakloosheid en armoede.

Ik ben wel uitgekeken op deze uitdrukking. Want vaak proberen mensen ermee te zeggen dat ze op een ander niveau opereren, maar heus wel weten wat er speelt. Maar als je een dag zou meedoen met het 'echte' werk, zou je dit dan nog steeds omschrijven als donkere drab? Ik vroeg me af: weet ik wel wat onze medewerkers en vrijwilligers meemaken?

Zo besloot ik om iedere maand een dag leeg te houden in mijn agenda en door te brengen op de Meent. Een zorgboerderij in Amstelveen en

Hanneke van Bezooijen, directeur van de Protestantse Diaconie Amsterdam, werkt mee op zorgboerderij de Meent.

een van de vele projecten van de Protestantse Diaconie Amsterdam.

Woord van de dag

Hoe ziet zo'n dag met mijn poten in de modder eruit? Vroeg in de ochtend pik ik vrijwilligers op bij station Zuid en rijden we naar de Bovenkerkerpolder. Op sommige dagen sluiten de burens van de Dorothy gemeenschap aan. Met een groep van 15 mensen starten we met koffie en het 'woord van de dag'. Hier praten we over door en schrijven op de muur woorden in de moedertaal van degenen die aan tafel zitten. De laatste keer ging het over de naderende zomer en de koude periode die we eindelijk afsluiten. *Harmattan* in het West-Afrikaans; wat zich het beste laat omschrijven als koude droge wind. Dan is het tijd voor de taakverdeling: we gaan dieren verzorgen, in de tuin werken of timmeren en klussen. Een tweetal gaat aan de slag met de warme lunch.

Ik ervaar pure vreugde

Wat leren deze dagen mij door het poten van aardappels, het opruimen van schuren of het wieden van onkruid? Dat samen zwijgend je werk doen niet ongemakkelijk maar plezierig is. Met af en toe een vraag of een aanwijzing tussendoor om verder je aandacht te geven aan de grond,

de geur, de wind en gedachten. Als het werk gedaan is, kijken we elkaar tevreden aan. Ik leer dat hulp vragen in deze context veel makkelijker voor me is dan op mijn werkplek. De stille mensen op het erf verrassen me met hun wijsheid. Ik ervaar pure vreugde wanneer de vrucht van onze arbeid zichtbaar wordt in de tuin. Op de Meent besef ik dat werken in de buitenlucht voor iedereen heilzaam is. Daar laat ik de beslommingen van mijn werk en gezin los, anderen vergeten even de stress of de uitzichtloosheid van hun bestaan. *To chase the devil away*, zei iemand het ooit treffend. Het dagelijkse bestaan, mijn identiteit, of status zo je wilt, valt helemaal weg op deze plek.

Wanneer ik bezig ben, besef ik pas echt voor welke absurd lage prijzen vlees en groenten in de winkelschappen liggen. Er is genoeg, maar de verdeling moet echt anders. Samen verantwoordelijkheid nemen voor het land, de dieren en de planten. Je handen vuil maken en genieten van de oogst en deze eerlijk verdelen. Dit zorgt voor verbinding en voldoening. Dagen op de boerderij maken mij een dankbaar mens, omdat ik onderdeel ben van deze gemeenschap.

Hanneke van Bezooijen is directeur van de Protestantse Diaconie Amsterdam.

'De velden zijn groen om te oogsten'

Groen protestants kerk-zijn in Mokum

Werkgroep Groene Kerk

Wat houdt jou het meeste bezig als het om duurzaamheid gaat? Waarom zou de kerk zich moeten inzetten voor duurzaamheid? Hoe doen jullie dat als wijkgemeente?

Met deze vragen bestookte de werkgroep Groene Kerk van de Protestantse Kerk Amsterdam vertegenwoordigers van de Amsterdamse kerkplekken. Binnen een jaar hebben zij met vrijwel alle kerkplekken contact gehad om te inventariseren hoe het er voor staat met groen protestants kerk-zijn in Amsterdam en of er nog wensen zijn. Het viel de werkgroep op hoeveel mooie dingen er al gebeuren. Duurzaamheid komt als thema aan de orde in gebeden, gesprekken en groepen. Hergebruik wordt gestimuleerd door rommelmarkten, ruilbeurzen en Repair Café's. Buiten de kerkgebouwen wordt vuil geprikt en in de kerk of moestuin gewerkt.

Bevlogenheid

Uitwisseling tussen kerkplekken over duurzaamheid is nog minimaal, maar wel nodig. Bijvoorbeeld als het gaat om groene vieringen of andere groene activiteiten. Want iedere kerkplek heeft zijn eigen sterke kanten. Op de ene kerkplek leest men eco-theologische boeken of is duurzaamheid het thema voor een gemeente- of kerkenraadsweekend. Op een andere plek gaan kerkleden samen wandelen of varen om

De Oranjehof bij de Oranjekerk.

zo de Amsterdamse natuur te ervaren. Kerkelijke maaltijden zijn steeds vaker vegetarisch. Er is een hoop bevlogenheid, maar soms vliegt men ook tegen de muren op, want moeten we niet nog veel meer doen? Maar wat en hoe dan? Stedelijke inspiratie en toerusting zijn nodig om van elkaar te leren en elkaar te helpen op weg naar een groene kerk.

Gebouwen en tuinen

De energiecrisis heeft een snelkookpanneffect gehad op de verduurzaming van de kerkgebouwen. In de gesprekken werd duidelijk dat er al veel is uitgezocht en uitgevoerd rondom het gebruik van zonnepanelen, warmte-

pompen, voorzetramen, groene daken en andere energiebesparende maatregelen. Fijn dat er binnenkort een Projectleider Duurzaamheid aan de slag gaat om dit proces te ondersteunen en versterken. De tien kerktuinen in alle soorten en maten worden door vrijwilligers uit de buurt en kerk onderhouden. Het is een heel werk om zo'n tuin groen te maken en groen te houden. Maar uiteindelijk genieten veel mensen van deze fleurige stadsoases.

Partners

Toch rijst al snel de vraag: wie gaat het allemaal doen? Juist rond groen en duurzaamheid zijn er kansen voor sa-

menwerking. Bijvoorbeeld met andere kerken, leefgemeenschappen, de gemeente Amsterdam, groene initiatieven

en burens. Het zou mooi zijn om jongeren daarbij te betrekken, omdat dit thema bij veel van hen lijkt te leven. Maar het is nog niet zo makkelijk om contact met hen te krijgen, omdat het 'gewone' kerkenwerk meestal ver van hun leefwereld afstaat.

Toekomst

Van een groene kerk wordt verwacht dat zij met haar leden ieder jaar een volgende duurzame stap zet. Zes kerkplekken in Mokum doen dit al. Op andere plekken is men bezig dit landelijke Groene Kerk-label aan te vragen. Ook de Protestantse Kerk Amsterdam in haar geheel gaat het label aanvragen.

De werkgroep Groene Kerk Protestantse Kerk Amsterdam houdt in deze vorm op te bestaan. Komend najaar gaat de nieuwe werktafel Duurzaam, bewustwording van start. Wij hopen natuurlijk dat veel kerkplekken voor dit thema kiezen en aansluiten bij de werktafel. Zodat wij ons samen blijven inzetten voor de bloei van de stad. Dat is mogelijk, want zo merkten wij in de gesprekken: de velden zijn groen om te oogsten.

groenekerken.nl

De werkgroep Groene Kerk Protestantse Kerk Amsterdam is begin 2022 gestart in opdracht van de Algemene Kerkenraad en bestaat uit groene enthousiastelingen uit de kerkplekken en een vertegenwoordiger van de Lutherse Diaconie: Jonatan Bartling, Lisa van den Bergh, Wilco van Bokhorst, Rian Buijse, Ilse van Prooijen, Ditske Tanja, Annemarie van Wijngaarden en Janneke Wolters.

Beeld van *millennials* in Amsterdam Zuid

Dominee David van der Meulen schrijft boek over twintigers en dertigers en de kerk

Johan Visser

Kan God in het leven komen van twintigers en dertigers die alles hebben wat hun hartje begeert en voor wie het christelijk geloof totaal onbekend is? Met die vraag is missionair predikant David van der Meulen al jaren aan het werk in Amsterdam Zuid. Hij schreef er een boek *Welkom in de voorhof* over, met het Bijbelse beeld van de voorhof van de tempel als inspiratiebron.

Schoonheid, identiteit en vrijheid

Twintigers en dertigers, vaak als *millennials* aangeduid, zijn als unieke mensen natuurlijk verschillend, maar ze delen als generatiegenoten ook een aantal kenmerken. Uit de vele gesprekken en ontmoetingen die Van der Meulen in de loop van de jaren had, geeft hij een beeld van de levens en verlangens van deze generatie. Hun levensdoel is, zo vat hij samen: 'een mooi, echt en vrij leven.' De woorden schoonheid, identiteit en vrijheid zie en hoor je inderdaad overal in Amsterdam. Met de hippe, uiterlijk bijna perfecte *homo sapiens*, die met *airpods* in de oren op een elektrische VanMoof fiets zelfbewust de stad doorkruist als het prototype.

Verder was het slikken voor Van der Meulen dat veel twintigers en dertigers geen enkele achtergrond hebben in het christelijk geloof en er ook geen behoefte aan hebben. Op de schaal van het geloof staan ze op -10. God heeft geen meerwaarde en is geen *must* in hun leven, waarin zelfontplooiing cen-

traal staat en ze vertrouwen kunnen op de mogelijkheden die het leven en de samenleving hun biedt. Het is een zinvol, maar ook pijnlijk plaatje voor de kerk, dat aansluit bij het gevoel dat steeds minder mensen behoefte hebben aan God of aan de kerk.

Op afstand van de heilige kern

Van der Meulen voelt zich geroepen om juist deze mensen in aanraking te brengen met God en het evangelie. Daarom zoekt hij naar plekken waar sterke twintigers en dertigers iets van God kunnen proeven. Het beeld dat hem daarbij helpt, is dat van de buitenste voorhof van de Bijbelse tempel, waar iedereen welkom was. Op afstand van de allerheiligste kern, maar tegelijk binnen de werkingsfeer van Gods aanwezigheid. Concreet vult hij dat in als een vorm van diaconaat en pastoraat voor de 'bovenlaag van de middenklasse.' Vanuit de liefde van God voor allen en de opdracht tot naastenliefde kunnen we ook de *haves* (zij die bijna alles bezitten) in onze samenleving dienen, door met aandacht en geduld te luisteren en in te gaan op hun bewuste en onbewuste verlangens en behoeften. Het idee van diaconaat zonder bijbedoelingen onder de mensen die zichzelf kunnen en moeten redden, vind ik een verrassende insteek. Omdat de twintigers, dertigers en wij gelovigen van ons voetstuk worden gehaald. Dienen en gediend worden, is nederig werk. Deze dienst raakt dan ook aan het grote geheim van Gods overvloedige liefde en het evangelie van de Heer die gekomen is om te dienen.

Scheuren waardoor God verschijnt

In de gedeelten waarin de schrijver vertelt over de praktijk van dit diaconaat, proef je wat deze dienst van God vraagt en doet. Daarbij viel me op dat het toch vaak de scheuren en crises in het leven zijn, waardoor God ruimte maakt of verschijnt. Op de momenten dat het leven lelijk en leeg is, als je authentieke zelf minder fraai blijkt dan je hoopte of als je ontdekt meer een slaaf dan een vrij mens te zijn, ontstaan er scheurtjes in ons leven waardoor er licht van de Andere Kant binnen kan vallen.

De benadering van Van der Meulen houdt een wat mij betreft gezonde spanning tussen belangeloos en nederig dienen en het onbekommerd verlangen en zoeken om mensen in aanraking te brengen met God de Vader van Jezus. De voorhof bestaat immers alleen omdat er een heiligdom is, waar Gods nabijheid en aanwezigheid wordt gevierd en ervaren. Zo is het pleidooi van dit boek om meer voorhoven te bouwen, ook een oproep om zuinig te zijn op het heiligdom waar het geheim van Christus wordt bewaard, gevierd en geleerd.

Welkom in de voorhof, twintigers en dertigers bij je kerk, David van der Meulen, Ark Media, ISBN 9789033801464, € 14,99.

Johan Visser is predikant van de Noorderkerk. Uit Davids tijd als pionier bij de Protestantse Kerk Amsterdam, kent hij hem.

KERK IN MOKUM Agenda

AGENDA VOOR KERK EN SAMENLEVING | PROTESTANTSE KERK AMSTERDAM | ZOMER 2023

Pride: Pelgrimage, Prayer, Walk en Kerkdiensten

De Protestantse Kerk Amsterdam wil laten zien en horen dat iedereen zich vrij moet kunnen voelen om zichzelf te zijn en te houden van wie men wil. Dat is helaas nog steeds niet overal zo, ook niet binnen de gemeenschap van christenen.

Pride Pelgrimage

Op vrijdag 21 juli en zaterdag 22 juli is er een *Pride Pelgrimage* van kerk naar kerk tussen Monnickendam en Amsterdam van in totaal zo'n 25 kilometer. De *Pride Pelgrimage* wil uitdrukking geven aan dankbaarheid voor alle positieve veranderingen in de kerken in de afgelopen decennia en de groeiende inclusiviteit voor LHBTI+-personen vieren. Daarnaast wil de wandeltocht een appèl doen op kerken en geloofsgemeenschappen waar nog veel moet gebeuren. Het is voor iedereen mogelijk de hele pelgrimstocht mee te lopen, maar het kan ook in stukjes. Alleen op zaterdag meelopen kan ook. Onder leiding van LHBTI+-predikant Wielie Elhorst en ds. Alexander Noordijk van de Protestantse Gemeente Monnickendam begint het programma op vrijdag 21 juli om 8.30 uur in de Grote Kerk van Monnickendam. De burgemeester van Monnickendam en pastor Henk Bak van de rooms-katholieke kerk Monnickendam zijn ook aanwezig.

Vorig jaar liep de Protestantse Kerk Amsterdam mee met de Pride Walk, de jaarlijkse demonstratie voor gelijke rechten voor de wereldwijde regenboog community. Op de foto staan ook leden van Stichting Wijdekerk, een groep christenen, zelf of nauw betrokken bij LHBTI+-ers, die vindt dat iedereen zichzelf moet kunnen zijn in haar/zijn kerk.

Heleen de Boer-Halvemaan

Voorzitter landelijke koepelorganisatie christelijke LHBTI+-beweging (LKP)

'Ik loop dit jaar voor het eerst een deel van de pelgrimage mee. Mijn redenen zijn divers, van religieus tot praktisch. Ik heb voor het eerst tijd om mee te lopen. Na de pelgrimage en de Prayer begint de Pride Walk, als start van de Amsterdam Pride. Ik loop mee voor hen die niet mee kunnen of durven lopen, omdat ze niet mogen zijn, wie ze zijn. Als pelgrim ben ik onderweg, als mens zijn we onderweg, LHBTI+ en gelovig. Samen pelgrimeren geeft steun, dat hoop ik en verwacht ik te ervaren. De inspirerende verhalen die ik heb gehoord over de eerdere edities, hebben mij geïnspireerd om dit jaar mee te doen. *Buen camino to all.*'

Daan Smeelen

Voorzitter stichting Homomonument, initiatiefnemer Pride Walk

'Sinds 2012 lopen wij de Pride Walk. We begonnen met een paar honderd mensen in Amsterdam vanaf het Mercatorplein naar het Homomonument. Afgelopen jaren waren het er meer dan 10.000! De botenparade is belangrijk voor de nationale en internationale zichtbaarheid. Door deel te nemen aan de Pride Walk, kunnen ook kleine organisaties van zich laten horen. Tijdens het lopen spreek ik veel mooie mensen en word ik mij er extra van bewust dat vrijheid niet overal vanzelfsprekend is. Ik ben bevoorrecht dat ik dit in Nederland mag en kan organiseren.'

Dominee Alexander Noordijk (r) en pastor Henk Bak van de rooms-katholieke kerk Monnickendam verzorgen de start van de Pride Pelgrimage in de Grote Kerk in Monnickendam.

Langs kerken

De Pelgrimage voert op vrijdag 21 juli langs de kerken van protestantse gemeenten en rooms-katholieke parochies in Monnickendam, Zuiderwoude, Holysloot, Zunderdorp en Amsterdam-Noord. Op zaterdag 22 juli begint de Pelgrimage bij het Goodwillkorps van het Leger des Heils op de Wallen en gaat verder via de Oude Kerk om te eindigen in de Dominicuskerk waar om 10.30 uur de Prayer for Pride plaatsvindt: een moment van gebed voor de Pride Walk, begeleid door pastor Eva Martens van de Dominicusgemeente, ondersteund door predikant-scriba van de Protestantse Kerk Amsterdam Rosaliene Israël en Wielie Elhorst.

Pride Walk

Om 11.30 uur vertrekken de pelgrims naar De Dam om aan te sluiten bij de Pride Walk, die om 12.00 uur begint. De Pride Walk is de jaarlijkse demonstratie voor gelijke rechten voor de wereldwijde regenboog community. De looproute vind je op pride.amsterdam. Op het Museumplein is aansluitend het Queer Fest.

Pride Kerkdiensten

Een vrolijke Pride Kerkdienst in het kader van Queer & Pride Amsterdam is met ds. Peter Tomson en de spraakmakende gastspreker Mounir Samuel op zondag 23 juli in de Oude Kerk om 11.00 uur. Verdere info via: oudekerk.amsterdam.

Op zondag 6 augustus is om 12.00 uur in de Keizersgrachtkerk de Pride Kerkdienst. Thema: *YouAreIncluded*. Voorganger: ds. Harold Schorren (Laurenskerk Rotterdam). Zang: Naomi Antonius. Voorbereid door het Pride Kerkdienst Team onder leiding van Wielie Elhorst.

Opgave voor de Pelgrimage en de Prayer for Pride via: wielie.elhorst@protestantsamsterdam.nl. Meer informatie over de Pride Pelgrimage en andere activiteiten van de Protestantse Kerk Amsterdam tijdens de Pride Week op protestantsamsterdam.nl/pride en houd de sociale media van de Protestantse Kerk Amsterdam in de gaten.

COLUMN

Try-out

Dick Wolters
Pionier-predikant Noorderkerk

Reageren? Mail naar redactie@protestantsamsterdam.nl

Vijftien mensen in een kring, in het midden brandt de paaskaars. We zijn bij elkaar gekomen om te experimenteren met gebed. Diverse vormen zullen voorbij komen. Je mag aan alles meedoen. Maar niets moet. 'En', zo waarschuwt ik: 'het kan ook gebeuren dat iets zo raar aanvoelt dat we met elkaar in de lach schieten. Geen probleem! We zitten tenslotte in een try-out.' Er verschijnt een glimlach om de monden, het ijs is gebroken en we kunnen beginnen. Diverse vormen van meditatie, liederen, gebeden van anderen, (schrijf)opdrachten, gezamenlijk én individueel zullen tijdens deze vier avonden voorbij komen. Ik ben benieuwd.

Spannend vind ik het wel. Bidden als try-out, kan dat eigenlijk wel? Alsof je in een kledingwinkel diverse outfits past, of meedoet aan een proeverij, of iets "gratis op proef in huis" bestelt. Is gebed aan de ene kant niet te heilig om mee te experimenteren? Maar aan de andere kant, waarom ook niet.

De discipelen vragen Jezus ook om hen te leren bidden. En hoe kun je beter leren dan door te oefenen. Ik heb ook wel eens een schaterlach moeten bedwingen bij het horen van een kindergebed. En als het spreekwoord waar is dat je nooit te oud bent om te leren, laten we elkaar

dan ook dit kinderlijk genoeg gunnen om simpelweg wat te spelen met diverse vormen van geloof, om zo spelenderwijs met God, als met een vader, om te gaan!

Ik kijk de kring rond. Het is een diverse groep mensen. De één zet een eerste stap in geloof. De ander hoopt zijn repertoire te kunnen vergroten. Een derde verlangt naar stilte en gebed als luisteren. En terwijl we bezig zijn, zie ik het gebeuren: verstilling bij de één, ontroering bij de ander. Iemand zegt: 'Dit is heilige grond.' En ik kijk naar de kaars in het midden: 'Wat heerlijk dat er Eén is, die ook deze oefening draagt!'

KERKPLEKKEN ACTUEEL

De rubriek Kerkplekken Actueel bevat nieuws van alle kerkplekken: de wijkkerken en de pioniersplekken van de Protestantse Kerk Amsterdam. De stukjes kunnen een korte overdenking zijn of een aankondiging van een bijzondere gebeurtenis of activiteit. Leer ze kennen, deze pareltjes van de stad.

Westerkerk Centrum

Cristina Pumplun missionair vicaris Westerkerk
westerkerk.nl

‘Dit lichtdoorschenen lijf waar onze ziel zich schikt als in een gastverblijf; waar Gij ons weegt en wikt in uw genadehand...’, dichtte Huub Oosterhuis. Zijn woorden schieten me te binnen op zomerse ochtenden als ik de deur van de Westerkerk opendoe voor de eerste toeristen van de dag. Ook zij worden zichtbaar geraakt door het licht dat dit oude godshuis binnenvalt. Ja, het kost wat, letterlijk en figuurlijk, om een eeuwenoude kerk te behouden en open te stellen voor wie er op verhaal wil komen. Waarom daarvoor alles op alles zetten? Misschien bovenal om mensen van heinde en ver te laten delen in de ervaring, dat God je nabij is en met je meegaat op al je wegen.

Noorderkerk Centrum

Caspar de Gelder tienerwerker Noorderkerk
noorderkerk.nl

Nu de zomer is aangebroken is er in het kerkelijke leven een rustigere periode aangebroken. Ook het jeugdwerk in de Noorderkerk staat op een lager pitje. Er is dan ook alle ruimte voor reflectie en vooruitkijken. Als Noorderkerk zijn we dankbaar en blij dat er afgelopen jaar vier jonge mensen belijdenis hebben willen doen en aangegeven hebben hun leven verder met God te willen leven. Dit stemt ons tot grote dankbaarheid en is een hoopvol signaal naar de hele kerk. God is trouw en doet mooie en nieuwe dingen in elke generatie!

Keizersgrachtkerk Centrum

Martine Koedijk werkgroep morgendiensten
keizersgrachtkerk.nl

Voor je het weet staat de zomer alweer voor de deur en is er weer ‘een jaar door je heen gereisd’. Op de slotzondag op 9 juli, waar het gemeente-orkest traditiegetrouw zorgt voor de muzikale inbreng, kijken we terug en vragen ons af wat ons heeft geïnspireerd, blij gemaakt en/of juist gaande heeft gehouden. Natuurlijk kijken we ook een beetje uit naar de (relatieve) rust in de zomermaanden. De voorbereidingsgroep heeft gekozen voor de titel ‘Voor elkaar’. Want wat het jaar ook heeft gebracht of genomen: we zijn aan elkaar gegeven, met elkaar verweven, samen onderweg.

Oudekerkgemeente Centrum

Hans Firt ouderling Oudekerkgemeente
oudekerk.amsterdam

Toen in de Oudekerkgemeente een paar jaar geleden het idee opkwam om een Pride Kerkdienst te houden, was niet iedereen enthousiast. ‘Voor ons is homoseksualiteit toch helemaal geen issue?’ ‘Er is toch al een Pride Kerkdienst?’ Inderdaad. Onze gemeente heeft een hoog regenbooggehalte. Iedereen kan bij ons zijn wie hij/zij is en geloven wat hij/zij wil. Toch kwam de dienst er, om te laten zien dat er in de kerk plek is voor iedereen. Inmiddels zijn we een paar jaar verder. De Pride Kerkdienst heeft een vaste plaats verworven. Niet als concurrent van de ‘officiële’ Pride Kerkdienst, maar als aanvulling erop. Aan het begin van de Queer & Pride-weken. In een LHBTI+-vriendelijke kerk mag de regenboogvlag toch ook weleens uit? We zien je graag op zondag 23 juli in de Oude Kerk en op elke andere zondag van het jaar.

we•Worship

René Visser initiatiefnemer we•Worship
weworship.nl

De laatste we•Worship West van dit seizoen was in het Polanentheater. Werkt dat, aanbidden in het theater? Bij de eerste tonen van *Happy day* was het nog onwennig. Maar al snel werd ook deze plek een bron van levend water. Het publiek zong volop mee en mensen ontvingen woorden van God voor zichzelf en voor elkaar. Dat is een mooie getuigenis voor iedere dag. Gods aanwezigheid is niet beperkt tot de kerk, maar is overal waar mensen zich richten op Hem. Binnenkort aanbidden we weer op straat; we hopen op zonnig weer, maar we kijken uit naar *floodgates of heaven*.

Nassaukerk West

Margot Rijnierse lid van de kerkenraad
nassaukerk.nl

Elk jaar organiseren we een gemeenteweekend voor ieder die wil. In het Natuurvriendenhuis in Lage Vuursche troffen we elkaar aan het begin van het pinksterweekend. Het programma rondom Groene Kerk was de aanleiding voor een goed gesprek, mooie liederen en het opschonen van de natuur rondom het huis. Wat hebben we het goed gehad. De catering liep gesmeerd en het opruimen deden we met plezier met velen. Van de jongeren tot de oudsten, iedereen had ruimte voor elkaar. ‘s Zondags in de kerk voelden we dat we de boodschap van Pinksteren al meegekregen hadden! Nu gaan we de zomerperiode in en zijn er minder activiteiten. Maar we hebben een goede basis gelegd, elkaar opnieuw ontmoet. We kunnen een beroep doen op elkaar!

Regenbooggemeente Nieuw-West

Nellie van Voornveld buurtdominee Regenbooggemeente
regenbooggemeente.nl

In ons dorpse stukje stad vol groen en bloemen zou je bijna gaan geloven dat de wereld een ordelijke en zonnige plek is. ‘Maar de wereld is een oorlogsgebied waar mensen verminkt raken, diersoorten worden uitgeroeid en de aarde op veel plaatsen onbewoonbaar wordt gemaakt.’ Dit lasen we in ons leesgroepje Radicale Denkers in een tekst van Erik Borgman. We wisten natuurlijk al beter, want we kennen elkaar in onze kwetsbaarheid. We ontvangen de politieke vluchteling in ons midden, de verslaafde dakloze en de vader die er alleen voorstaat. Er hoeft in de kerk niets te worden gerelativeerd of toegedekt. Juist dan herkennen we Christus in elkaar: mensen die verwond en terneergeslagen zijn, maar soms ook samen opstaan en leven in Gods licht.

De Binnenwaai Oost

Marjolein Hekman voorganger De Binnenwaai
debinnenwaai.nl

Tijdens de cursus Luisterend Bidden werden we uitgenodigd stil te worden en te kijken of er een beeld/tekst/lied/... opkwam voor een specifiek persoon. Het was een bijzondere ervaring te merken wat er allemaal opkomt voor anderen en wat je ook zelf terug mag krijgen. Soms was er twijfel of het uit onszelf kwam of van God (en misschien zitten die wel heel dicht bij elkaar). Als het maar bemoedigend is, was het kader. Het zorgde voor intieme avonden met af en toe een lach en een traan. Wellicht geeft deze zomertijd ruimte om af en toe even stil te worden en te luisteren wat er bij jou opkomt. Deel het vooral met de ander - als het maar bemoedigend is.

Elthetokerk Oost

Martijn van Laar predikant Elthetokerk
elthetokerkamsterdam.nl

Niet iedereen trekt er in de zomervakantie op uit. Voor de thuisblijvers die van een uitdaging houden, organiseren De Binnenwaai, Elthetokerk en Muiderkerk de zogenaamde ‘zomercursus’, inmiddels een zomertraditie in Oost. Met de deelnemers lezen we Bijbelverhalen. Ds. Gerhard Scholte (oud-predikant van de Keizersgrachtkerk) neemt de cursus weer voor zijn rekening. We lezen een paar hoofdstukken uit het tegendraads verhaal van de evangelist Marcus. Hij houdt zijn verhalen kort, maar geeft opmerkelijke details. Marcus leent zich er uitstekend voor om samen in gesprek te komen over thema's die ons persoonlijk en maatschappelijk ook vandaag nog uit de slaap kunnen houden”. Data: dinsdag 1, 8, 15 en 22 augustus van 15.00 tot 16.30 uur in de Muiderkerk. Welkom!

Muiderkerk Oost

Greteke de Vries predikant Muiderkerk
muiderkerk.nl

Herdenkingsjaar slavernijverleden 2023-2024. Ter voorbereiding van Keti Koti organiseerden de Muiderkerk en de Koningskerk (Evangelische Broedergemeente, Surinaamse gemeente) in april en mei een leesproject. In een wit/zwart gemengde groep bespraken we een boek over de plantage Onverwagt in het district Para. ‘Plantage’ deed een Hollandse deelnemer denken aan slavernij, ellende, iets van het verleden dat gelukkig voorbij is. Maar sommige Surinamers bleken warme banden te onderhouden met de plantage van hun voorouders. Zij ontdekten steeds meer hun veerkracht en hun geestelijke erfenis (rituelen, wijsheid, cultuur) en dat inspireert hen voor nu. Het waren zulke fijne en leerzame bijeenkomsten, dat we na de zomer weer een leesproject organiseren. Welkom! Informatie en opgave via: predikant@muiderkerk.nl.

Oranjekerk Zuid

Wielie Elhorst hulppredikant Oranjekerk
oranjekerkamsterdam.nl

Het is bijna niet te geloven, maar van maandag 31 juli tot en met zondag 20 augustus, is er helemaal niets te doen in de Oranjekerk, ook niet op zondag. De kerk gaat drie weken dicht voor groot onderhoud. Dat is hard nodig bij het intensieve gebruik van het gebouw, dag in dag uit. Het gebouw mag even op adem komen, om dan weer het kloppend hart van de Pijp te zijn. Dat is voor de mensen van de Oranjekerk trouwens ook wel even prettig: even niets. Allemaal een fijne vakantie en tot ziens in het nieuwe seizoen.

Willem de Zwijgerkerk Zuid

Nelly Versteeg pastor Willem de Zwijgerkerk
willemdezwijgerkerk.nl

Wandelen doet mij goed, juist vanwege de inspanning. Het verruimt de geest; het loutert de ziel. Wandelend met elkaar heb je andere gesprekken dan wanneer je tegenover elkaar zit. Beelden van de openluchtexpositie ART-ZUID op de Apollolaan staan om de hoek van de Willem de Zwijgerkerk. Op dinsdag 11 juli, woensdag 26 juli en donderdag 10 augustus wandel ik langs de kunstwerken. Vertrek om 14.30 uur bij het Informatiepaviljoen t.o. Minervalaan 1. Het thema is ‘transfer’. Met welke onzekerheden en veranderingen leef je? Hoe inspireren de getoonde beelden en bieden ze hoop? Wandel je mee? Opgave is niet nodig. Voor meer informatie kun je mij mailen: nellyversteeg@telfort.nl.

Kerkdiensten Amsterdam - juli/augustus/september 2023

WIJK	KERK	TIJD	ZONDAG 9 JULI	ZONDAG 16 JULI	ZONDAG 23 JULI	ZONDAG 30 JULI	ZONDAG 6 AUGUSTUS
Centrum	Keizersgrachtkerk	10.30	Dr. Jan Krans	Ds. Rachelle van Andel	Pete Pronk	Nico Brouwer	Ds. Harold Schorren Pride Kerkdienst (12.00)
	Noorderkerk	10.00 18.30	Ds. Dick Wolters Ds. Johan Visser	Ds. Johan Visser Ds. Dick Wolters	Ds. David v.d. Meulen Ds. Jos van Dijk	Ds. Jan Kommers Ds. Niek Tramper	Ds. Piet de Jong Ds. Cees Bax
	Oude Kerk	11.00 18.30	Ds. Klaas Holwerda Evensong	Ds. Erik Olsman Abdijvesper	Mounir Samuel en Ds. Peter Tomson (Pride Kerkdienst) Muziekvesper	Ds. Klaas Holwerda Abdijvesper	Ds. Ditske Tanja Evensong
	Oude Lutherse Kerk	10.30	Ds. Andreas Wöhle	Ds. Harry Donga	Ds. Marieke Brouwer	Ds. André van der Stoel Pride Kerkdienst	Ds. Cornelia Hübner
	Westerkerk	10.30	Ds. Herman Koetsveld	Dr. Cristina Pumplun	Ds. Herman Koetsveld	Ds. Sytze Ypma	Ds. Herman Koetsveld
	Diensten met Belangstellenden	19.00	Ds. Taco Koster	Ds. Taco Koster	Geen dienst	Geen dienst	Geen dienst
	De Waalse Kerk	11.00	Ds Karel Blei	Predikant onbekend	Ds. Richard Bennahmias	Ds. Henk Spoelstra	Ds. Karel Blei
	Dominicuskerk	11.00	André Wesche	Jan Veldt en Pierre Valkering	Geeske Hovingh	Gerard Swüste	Juut Meijer
	De Rode Hoed - Ekklesia Amsterdam	11.00	Geen dienst	Geen dienst	Geen dienst	Kees Kok	Geen dienst
Noord	Bethelkerk	10.00	Ds. Paula de Jong	Huub Waalewijn	Samen in de Nieuwendammerkerk	Ds. Bara van Pelt	Samen in de Nieuwendammerkerk
	Nieuwendammerkerk	10.00	Ds. Lidya Meiling	Pastor Bart Niek v.d. Zedde	Ds. Marjan Nijman	Samen in de Bethelkerk	Ds. Marjan Nijman
	Dorpskerk Durgerdam	10.30	Geen dienst	Geen dienst	Geen dienst	Geen dienst	Geen dienst
	Ransdorp-Holysloot	10.00	Ds. Gerdien Neels Gezinsdienst	Ds. Liesbeth Baars	Ds. Gerdien Neels	Predikant onbekend	Fred ToeteneI
	Dorpskerk Zunderdorp	10.00	Ds. Taco Koster	Ds. Taco Koster	Ds. Andries Bakker	Zomerdienst	Zomerdienst
West	Hebron	12.00	Jurjen de Bruijne	Samen in de Nassaukerk	Jurjen de Bruijne	Meditatief moment	Meditatief moment
	Jeruzalemkerk	10.00	Ds. Dirk de Bree	Prop. Ruth Six	Ds. Richard Saly	Andre Martens	Janine Knibbe
	Nassaukerk	10.30	Morgengebed	Jurjen de Bruijne	Ds. Paula de Jong	Ellen Kok	Ds. Thelma Schoon
Nieuw- West	De Opgang	10.00	Drs. Anneke Mooi	Geen dienst	Garmt Haakma	Samen in de Regenbooggemeente	Samen in de Sloterkerk
	Regenbooggemeente	10.00	Pastor Diane Vonk	Ds. Nellie van Voornveld	Pastor Renger Prent	Ds. Miekie Myburgh	Samen in de Sloterkerk
	Sloterkerk	10.00	Geen dienst	Ds. Wilma van Rijn	Samen in De Opgang	Samen in de Regenbooggemeente	Ds. Joke v.d. Velden
Zuid	Oranjerkerk	10.00	Pastor Bart-Niek van de Zedde	Dorien Keus	Samen in De Thomas	Samen in De Thomas	Samen in de Willem de Zwijgerkerk
	Pelgrimskerk in de Goede Herderkerk	9.30	Kick Koldewijn	Harmen de Vries (10.00)	Ds. Roel Knijff	Ds. Sietske v.d. Hoek (10.00)	Ds. Sieb Lanser (10.00)
	De Thomas	10.30	Ds. Evert Jan de Wijer	Ds. Evert Jan de Wijer	Ds. Evert Jan de Wijer	Onbekend	Samen in de Willem de Zwijgerkerk
	Vrijburg	10.30	Ds. Anna Hoekstra	Ds. Joost Röselaers	Ds. Reinhold Philip	Ds. Tina Geels	Ds. Rachelle van Andel
	Willem de Zwijgerkerk	10.00	Ds.Rosaliene Israël	Morgengebed	Samen in De Thomas	Samen in De Thomas	Ds. Arnoldien van Berge
Oost	De Binnenwaai	11.00	Ds. Cor Ofman	Ds. Rosaliene Israël	Samen in de Muiderkerk en de Elthetokerk	Voorganger Marjolein Hekman	Samen in de Muiderkerk
	De Bron	10.00	Ds. Gerbrand Molenaar	Ds. Rene Visser	Ds. Gerbrand Molenaar	Ds. Dirk-Jan Thijs	Ds. Margrietha Reinders
	Elthetokerk	10.00	Ds. Gerben van Manen	Samen in De Binnenwaai	Ds. Martijn van Laar	Samen in De Binnenwaai	Samen in de Muiderkerk
	Muiderkerk	10.30	Ds. Jeannette Deenik	Samen in De Binnenwaai	Ds. Cor Ofman	Samen in De Binnenwaai	Ds. Clifton Walker
Zuidoost	De Nieuwe Stad	9.30	Gerrit Riemer (10.00)	Herco v.d. Wilt (10.00)	Gerrit Riemer (10.00)	Ds. Cor Ofman (10.00)	Samen in De Drie Stromen
	De Drie Stromen	9.30	Samen in De Nieuwe Stad	Samen in De Nieuwe Stad	Samen in De Nieuwe Stad	Samen in De Nieuwe Stad	Drs. Renger Prent

Op de websites van de kerken vindt u actuele informatie en een link, als kerkdiensten online worden uitgezonden. Op protestantsamsterdam.nl vindt u de adressen van de kerken.

Kerkdiensten Amsterdam - juli/augustus/september 2023

WIJK	KERK	TIJD	ZONDAG 13 AUGSUTUS	ZONDAG 20 AUGUSTUS	ZONDAG 27 AUGUSTUS	ZONDAG 3 SEPTEMBER	ZONDAG 10 SEPTEMBER
Centrum	Keizersgrachtkerk	10.30	Guido de Bruin	Arjan Broers	Ds. Niels Gillebaard	Dr. Mariecke v.d. Berg	Predikant onbekend
	Noorderkerk	10.00 18.30	Ds. Klaas van Meijeren Ds. Dick v.d. Linde	Ds. Johan Visser Ds. Chris van Andel	Ds. Dick Wolters Ds. Johan Visser	Ds. Johan Visser Ds. Dick Wolters	Ds. Johan Visser Ds. Johan Visser
	Oude Kerk	11.00 18.30	Ds. Gerhard Scholte Abdijvesper	Madeleijn v.d. Nieuwenhuizen en Ds. Ditske Tanja Het Hoge Woord Muziekvesper(18.30)	Ds. Netty de Jong-Dorland Abdijvesper	Ds. Harry Pals Evensong	Pastor Ben de Bock Abdijvesper
	Oude Lutherse Kerk	10.30	Ds. André v.d. Stoel	Gastpredikant	Ds. Kersten Storch	Ds. André v.d. Stoel	Ds. Andreas Wöhle
	Westerkerk	10.30	Ds. Herman Koetsveld	Ds. Ruurd van der Weg	Ds. Herman Koetsveld	Ds. Herman Koetsveld	Ds. Rienk Lanooy
	Diensten met Belangstellenden	19.00	Geen dienst	Ds. Taco Koster	Ds. Taco Koster	Ds. Taco Koster	Ds. Taco Koster
	De Waalse Kerk	11.00	Ds. Henk Spoelstra	Ds. Anastase Nyandwi	Ds. Henk Spoelstra	Ds. Matthias Smalbrugge	Joop laGrouw
	Dominicuskerk	11.00	Bettine Siertsema	Marcel Elsenaar	Manuela Kalsky	Predikant onbekend	Predikant onbekend
	De Rode Hoed - Ekklesia Amsterdam	11.00	Geen dienst	Geen dienst	Geen dienst	Geen dienst	Predikant onbekend
Noord	Bethelkerk	10.00	Ds. Kees Zwart	Samen in de Nieuwendammerkerk	Ds. Klaas Holwerda	Ds. Marjan Nijman	Ds. Trinus Hibma
	Nieuwendammerkerk	10.00	Samen in de Bethelkerk	Ds. Cor Ofman	Samen in de Bethelkerk	Ds. Jan Lammers	Ds. Paula de Jong
	Dorpskerk Durgerdam	10.30	Geen dienst	Geen dienst	Maarten Kruimer	Geen dienst	Ds. Annemarie van Wijngaarden
	Ransdorp-Holysloot	10.00	Ds. Hans Reedijk	Ds. René Wichers	Prof. Henk de Roest	Predikant onbekend	Ds. Gerdien Neels
	Dorpskerk Zunderdorp	10.00	Ds. Jaap Haeck	Ds. Taco Koster	Ds. Taco Koster	Ds. Taco Koster	Ds. Taco Koster
West	Hebron	12.00	Meditatief moment	Meditatief moment	Meditatief moment	Jurjen de Bruijne	Onbekend
	Jeruzalemkerk	10.00	Ds. Jean-Jacques Suurmond	Ds. Nynke Dijkstra	Ds. Arjan Markus	Ds. Richard Saly	Ds. Richard Saly
	Nassaukerk	10.30	Ds. Ben de Boer	Ds. Margrietha Reinders	Ds. Erica Meijers	Ds. Gerben van Manen	Ds. Lydia Meiling
Nieuw-West	De Opgang	10.00	Samen in de Regenbooggemeente	Ds. Marla Huliselan	Geen dienst	Ds. Wilko Veen	Geen dienst
	Regenbooggemeente	10.00	Ds. Margrietha Reinders	Samen in De Opgang	Ds. Gerben van Manen	Pastor Diane Vonk	Ds. Marjolein Hekman
	Sloterkerk	10.00	Samen in de Regenbooggemeente	Samen in De Opgang	Ds. Trinus Hibma	Samen in De Opgang	Ds. Gerben van Manen
Zuid	Oranjekerk	10.00	Samen in de Willem de Zwijgerkerk	Predikant onbekend	Ds. Wielie Elhorst	Ds. Trinus Hibma	Ds. Wielie Elhorst
	Pelgrimskerk in de Goede Herderkerk	9.30	Eric Citroen	Drs. Renger Prent (10.00)	Ds. Harmen de Vries	Ellen Kok (10.00)	Ds. Roel Knijff; cantatedienst
	De Thomas	10.30	Samen in de Willem de Zwijgerkerk	Samen in de Oranjekerk	Samen in de Oranjekerk	Ds. Evert Jan de Wijer	Ds. Evert Jan de Wijer
	Vrijburg	10.30	Ds. Sara Dondorp	Ds. Joost Röselaers	Mpho Tutu von Furth rev	Ds. Rachelle van Andel Ds. Joost Röselaers	Ds. Lense Lijzen
	Willem de Zwijgerkerk	10.00	Pastor Nelly Versteeg	Samen in de Oranjekerk	Samen in de Oranjekerk	Ds. Carel van der Meij	Morgengebed
Oost	De Binnenwaai	11.00	Ds. Alexander Noordijk	Samen in de Muiderkerk	Samen in de Elthetokerk	Voorganger Marjolein Hekman brunchviering	Hanna Wapenaar
	De Bron	10.00	Ds. Piet Nijssen	Marja van Gaalen	Ds. Gerbrand Molenaar	Ds. Jerrit Vellenga	Predikant onbekend
	Elthetokerk	10.00	Ds. Marianne Vonkeman	Samen in de Muiderkerk	Ds. Margrietha Reinders	Ds. Marjolein de Waal	Ds. Freek Brandenburg
	Muiderkerk	10.30	Samen in De Binnenwaai en de Elthetokerk	Ds. Gerhard Scholte	Samen in de Elthetokerk	Ds. Greteke de Vries	Onbekend
Zuidoost	De Nieuwe Stad	9.30	Samen in De Drie Stromen	Samen in De Drie Stromen	Samen in De Drie Stromen	Ds. Jan v.d. Meulen 30 jaar De Nieuwe Stad	Ds. Cor Ofman
	De Drie Stromen	9.30	Ds. Cor Ofman	Ds. Dirk Wolse	Ds. Anne Marijke Spijkerboer	Samen in De Nieuwe Stad	Samen in De Nieuwe Stad

Op de websites van de kerken vindt u actuele informatie en een link, als kerkdiensten online worden uitgezonden. Op protestantsamsterdam.nl vindt u de adressen van de kerken.

Ode aan Jan Rot in de Keizersgrachtkerk

De band Home treedt op in de Keizersgrachtkerk

Jan Rot, vorig jaar april overleden, was een Nederlandse zanger, componist en tekstdichter. U kent hem misschien van zijn laatste optredens in het tv-programma De Wereld draait door, met zijn hertaling van Leonard Cohens Halleluja. Als musicus deed hij werk voor verscheidene media en theatertournees. Hij vertaalde hits van anderen (Rob de Nijs, Anneke Grönloh) en was hertaler van beroemde werken uit de popmuziek,

waaronder The Beatles, The Rolling Stones en ook klassieke muziek.

Werk van Jan Rot centraal

Van zondag 16 juli tot zondag 3 september staat het werk van Jan Rot centraal in de zomerse zondagsdiensten van de Keizersgrachtkerk, met uitzondering van zondag 6 augustus in verband met de jaarlijkse Pride Kerkdienst.

Onder meer komen de hertalingen van

de Mattëuspasse, Brahms en Imagine van John Lennon langs. Bovendien sluit de Keizersgrachtkerk de serie spectaculair af met Mariecke van de Berg en haar band Home, die een protestlied als thema kiest.

Zondag 16 juli tot zondag 3 september, Keizersgrachtkerk, Keizersgracht 566, 10.30 uur. Meer info via: keizersgrachtkerk.nl

Theologie Voor Geïnteresseerden

Eind augustus start weer de cursus Theologie Voor Geïnteresseerden (TVG) in de Paaskerk in Amstelveen.

De cursus biedt 12 vakken zoals onder andere Oude en Nieuwe Testament, kerkgeschiedenis en filosofie. Het verbreedt en verdiept de kijk van deelnemers op zaken die deels misschien bekend waren, maar het biedt ook veel nieuwe inzichten.

De cursus kent een cyclus van drie jaar. Het is ook mogelijk om de cursus voor een jaar te volgen of om een aantal vakken te volgen uit het aanbod.

Voor meer informatie, een informatiegids en/of aanmelden kunt u terecht bij de secretaris Pieter Licht via: tv.g.amsterdam@outlook.com of via tv.g-amsterdam.nl.

Schilderij van kunstenaar Jeltje Hoogenkamp. Dit kunstwerk staat op de voorkant van de informatiegids van Theologie Voor Geïnteresseerden.

Project Diversiteit en racisme

In het beleidskader van de Protestantse Kerk Amsterdam (PKA) staat dat als er in Amsterdam iets in het oog springt, het wel de diversiteit van al die Amsterdammers betreft. Maar die veel gekoesterde diversiteit staat al langere tijd onder druk.

Predikant-scriba van de PKA Rosaliene Israël: 'De PKA wil werk maken van onze blinde vlekken ten aanzien van diversiteit. Door open te staan voor het slavernijverleden en de rol van kerken hierin te onderzoeken. Maar ook praktisch, door te ontdekken hoe we daadwerkelijk inclusiever kunnen worden en verbinding te maken met de diversiteit van gelovigen in de stad. Na de zomer start het project Diversiteit en racisme in samenwerking met de Protestantse Theologische Universiteit om de PKA hierin te begeleiden. 'De kerkplekken en onze besturen bestaan overwegend uit witte mensen, hoe komt dat? Waarom bezoeken migranten met niet-Westerse achtergronden onze kerken bijna niet? Waarom lukt het niet om gelijkwaardige relaties met internationale kerken op te bouwen? We moeten kritisch naar onszelf kijken, nieuwe praktijken ontwikkelen en daar heb-

ben we externe blikken bij nodig. Momenteel onderzoeken de Protestantse Theologische Universiteit en de Vrije Universiteit de rol van de protestantse kerk in het Nederlands koloniaal verleden en de rol van kerken en het christendom bij racisme in Nederland. Dit onderzoek wordt gebruikt om verder te komen dan wensdenken. Komend seizoen gaan twee onderzoekers - die verbonden zijn aan de Protestantse Theologische Universiteit en een link hebben met dit grotere onderzoeksproject - met onze kerkplekken aan de slag om te helpen het beleidskader op het gebied van diversiteit en racisme handen en voeten te geven.'

Materiaal voor kerkplekken om met het slavernijverleden aan de gang te gaan: protestantsamsterdam.nl/aan-de-slag-met-slavernijverleden.

ANNELIES & MARJOLEIN

In Annelies & Marjolein beantwoorden twee dominees jouw vraag

Rueben (7): 'Waarom geloven sommige mensen niet in God?'

Marjolein: Dag Rueben,

Dankjewel voor je goede vraag!

Ieder kind leert iets anders van zijn ouders over hoe de wereld in elkaar zit en of er een God bestaat. Wanneer je ouder wordt, moet je zelf ontdekken wat jij gelooft en of dat hetzelfde is als wat je ouders je geleerd hebben. Mensen hebben een heleboel verschillende redenen om wel of niet in God te geloven. Vraag het maar eens aan vriendjes of vriendinnetjes, dan hoor je vast verschillende redenen!

Omdat God zo bijzonder en veelzijdig is, zijn er ook heel veel verschillende manieren om God te omschrijven. Soms gebruiken mensen andere woorden en verhalen, zingen ze andere liederen en denk je dat iemand niet in God gelooft. Maar als je ernaar vraagt, blijf je veel dichter bij elkaar te zitten dan je denkt!

- **Marjolein Hekman**, voorganger in De Binnenwaai in Amsterdam-Oost
- **Annelies Jans**, predikant van de Keizersgrachtkerk in Amsterdam-Centrum

Ds. Annelies Jans is tijdelijk uit de running. Daarom beantwoordt ds. Marjolein Hekman de vraag tijdelijk alleen. Waar ben jij benieuwd naar? Mail jouw vraag aan dominees Annelies & Marjolein via jeugd@protestantsamsterdam.nl.

AGENDA juli/augustus/september

WOENSDAG 5 JULI

Choir of Royal Holloway

Het Londense Choir of Royal Holloway, één van de beste universiteitskoren in Engeland, geeft een concert in de Westerkerk.

Wo. 5 juli, Westerkerk, 20.00 uur, collecte

DONDERDAG 6 JULI

Zomermiddagen in de Oranjekerk

'Buurt(en) in de kerk' biedt vier zomermiddagen aan waarbij ontmoeting en ontspanning centraal staan. De Oranjekerk is in de zomer een paar weken dicht voor onderhoud.

Do. 6, 13 en 20 juli en 24 aug. Oranjekerk, 14.00-16.30 uur, vrijwillige bijdrage

ZONDAG 9 JULI

Choral Evensongs in de Oude Kerk

Ook in de zomermaanden vinden er maandelijks Evensongs plaats in de Oude Kerk. Een Evensong is een middagdienst uit de Anglicaanse traditie waarin de meeste delen van de liturgie door een koor worden gezongen. Op zondag 9 juli met speciale aandacht voor de kerkmuziek van William Byrd, de Renaissance grootmeester, die op 4 juli 1623 overleed. De Cappella Oude Kerk zingt o.l.v. cantor Herman Mus-sche. Christiaan Winter bespeelt het orgel. Op zondag 6 augustus zingt de Cappella Oude Kerk de Evensong in het wekelijkse avondgebed. Het koor zingt muziek van Max Reger, die honderd jaar geleden overleed.

Zo. 9 juli en 6 aug. Oude Kerk, 18.30 uur

DINSDAG 11 JULI

Choral Evensong in de Westerkerk

Een Choral Evensong met het Magdalen College Choir uit Oxford.

Di. 11 juli, Westerkerk, 18.00-18.45 uur, bijdrage aan de uitgang

DONDERDAG 13 JULI

Luistergroepen

In de Luistergroep delen deelnemers dagelijkse ervaringen thuis, op het werk of in de buurt. Praten en luisteren naar anderen. Hoe pakken anderen het aan? Zorgen delen, maar ook het leven vieren. Deelnemers luisteren zonder te oordelen of adviezen te geven. Tussendoor een beweging maken, een gedicht of plezier hebben. Iedereen is welkom, ook als je liever niets zegt. Het zijn open groepen waar je altijd terug kunt komen.

Do. 13 juli en 10 aug. Corvershof, in de kelder van Gist, Nieuwe Herengracht 18, 16.30-18.30 uur; do. 13 juli, Eltheto, Javastr. 118, 19.30-21.30 uur; di. 18 juli, De Ark, Aakstr. 60; wo. 19 juli en 16 aug, Willem de Zwijgerkerk, Olympiaweg 14, 14.00-16.00 uur

ZONDAG 16 JULI

Community picknick in Noorderpark

Ben je op zoek naar zingeving, inspiratie en naar andere mensen die levensvragen onderzoeken? Kom dan kennis maken met de mensen van de open community Zinnig Noord bij de Potluck Picknick.

Zo. 16 juli, Noorderpark, 13.00-15.00 uur, meer info en aanmelden via: zinnignoord.nl

DONDERDAG 27 JULI

Open air Worship

In juli is er weer Open air Worship, oftewel aanbidding in de open lucht! Een ding is zeker: het wordt schitterend om samen met de stad God te prijzen.

Houd weworship.nl in de gaten voor de locatie en aanvangstijd

In de zomer is er van alles te beleven: er zijn zomermiddagen in de Oranjekerk, er is heel veel (orgel)muziek in de Westerkerk en de Nassaukerk verzorgt een zomerwandeling. Zie in deze agenda voor meer informatie.

VRIJDAG 28 JULI

Bachnachtconcert

273 jaar geleden, op 28 juli 1750, overleed Johann Sebastian Bach. Reden genoeg om een jaarlijks Bachconcert te organiseren op zijn sterfdag. Evan Bogerd, cantor-organist van de Westerkerk, brengt een ode aan Bach met zijn meest populaire orgelwerken. De kroonluchters met echte kaarsen branden voor een sfeervol concert.

Vr. 28 juli, Westerkerk, 21.30 uur, meer info en voorverkoop kaarten via: westerkerk.nl

MAANDAG 31 JULI

Geen dag zonder Bach

Een week lang muziek van Bach vertolkt door jonge orgelstudenten.

Van ma. 31 juli tot en met za. 5 aug. Westerkerk, 13.00 uur

MAANDAG 14 AUGUSTUS

Grachtenfestival in de Westerkerk

Traditiegetrouw treden de winnaars van het Prinses Christina Concours op met cantor-organist Evan Bogerd. 14 aug: Jisse Kuipers, trombone; 15 aug: Pouya Azimi, viool; 16 aug: Jinte van der Heijden, dwarsfluit; 17 aug: Emma Naegele, cello; 18 aug: Pippa Schot, viool; 19 aug: Harm-Jan van der Sluis & Andries Bogerd, orgel, de winnaars van het Duyschot Orgelconcours.

Ma. 14 tot en met za. 19 aug. Westerkerk, 12.30 uur, collecte, meer info via: grachtenfestival.nl

DINSDAG 15 AUGUSTUS

Soup & Zomer: re-creatie

Wandel je mee? Afsluiting van het seizoen van Soup & Soul met een zomerwandeling door het mooie Westerpark. Na welkom en uitleg vertrekken deelnemers lopend naar het Westerpark. Het thema van deze Soup & Zomer is: re-creatie. Verpozen, uitrusten, ontspannen, afzonderen, herscheppen. Hoe breng jij jouw zomer door? Waar laad jij van op deze zomer? Inspireer elkaar! Terug in de Nassaukerk staat een kop soep klaar.

Di. 15 aug. Nassaukerk, ingang de Wittenkade 111, verzamelen om 16.00 uur in de Nassaukerk, opgave via: soupensoulnassaukerk@gmail.com

ZONDAG 20 AUGUSTUS

Het Hoge Woord van de Oudekerksgemeente

Met als titel 'Het Hoge Woord' nodigt de Oudekerksgemeente spraakmakers uit om de preek in de kerkdienst op zich te nemen. 20 aug: rechtshistoricus en mediacriticus Madeleijn van den Nieuwenhuizen verzorgt de overweging. De gastpreker kiest geen eigen thema, maar gaat aan de slag met de Bijbel-lezing volgens het leesrooster. Het is een dienst van Schrift en Tafel en de dienst volgt de vertrouwde liturgie van de Oude Kerk.

Zo. 20 aug. Oude Kerk, 11.00 uur

DINSDAG 22 AUGUSTUS

Gespreksgroep in de Muiderkerk

Voor wie over (de thematiek van) het boek *Dat beloof ik* van Roxanne van Iperen wil doorpraten, organiseren dr. Hanneke Meulink-Korf (theoloog, contextueel therapeut en supervisor) en Greteke de Vries (predikant Muiderkerk) een gespreksgroep. Het boek gaat over een kwaadaardig familiesysteem waar een meisje van 12 jaar haar weg in (of liever uit) moet zien te vinden.

Muiderkerk, di. 22 aug. van 13.30 tot 15.30 uur en ma. 28 aug. van 20.00-22.00 uur. Opgave via: leerhuisamsterdam@gmail.com

VRIJDAG 25 AUGUSTUS

Buurtconcert in De Ark Regenbooggemeente

'Vierde Vrijdag' is een initiatief van bewoners van Slotervaart en de Regenbooggemeente. Samen zoeken naar het goede, het ware en het schone, door middel van film, lezing, muziek en gesprek. Op vrijdag een buurtconcert met als afsluiting een borrel.

Vr. 25 aug. De Ark Regenbooggemeente, 20.00 uur, info via: buurtdominee@regenbooggemeente.nl

ZONDAG 3 SEPTEMBER

Eigenzinnige viering van Zinnig Noord

De Eigenzinnige Viering is als een kerkdienst, maar dan helemaal anders. Wel inspiratie, geen dogma's. Wel gemeenschap, geen verplichtingen. Wel stilstaan, maar ook bewegen. De open

community viert met: muziek, meditatie, een tekst, een ervaringsverhaal en taart.

Zo. 3 sep. De Ark, Banne Buikslootlaan 63C, 11.00-12.00 uur, 12.00 uur: koffie en taart kosten: een donatie, meer info en aanmelden via: zinnignoord.nl

DONDERDAG 7 SEPTEMBER

Taizéviering in de Nassaukerk

Er worden Taizéliederen gezongen: korte muziekfragmenten op tekst die zich steeds herhalen. Een Bijbeltekst wordt voorgelezen en er is een lange stilte waarin je tot rust kunt komen of je verder kunt bezinnen op de Bijbeltekst. Het programma is als volgt:

17.00 uur: samen opbouwen; 18.00 uur: maaltijd; 19.00 uur: themagesprek over de tekst in de viering; 20.00 uur: Taizéviering; 21.00 uur: borrel.

Do. 7 sep. Nassaukerk, Taizéviering, 20.00 uur, aanmelden voor de maaltijd via: pionier@taize.amsterdam

ZONDAG 10 SEPTEMBER

Sloterkerk geopend op Open Monumentendag

Het AMC-Kamerkoor zingt en in de kerk staan 14 informatieborden over de geschiedenis van de Sloterkerk.

Zo. 10 sep. Sloterkerk, AMC-Kamerkoor van 12.00 tot 12.30 uur, kerk open van 12.00 tot 15.00 uur

VRIJDAG 15 SEPTEMBER

Er is weer Daklozendag

Na een paar jaar afwezigheid is er dit jaar weer een Daklozendag. Dak- en thuislozen, hulpverleners, politici, buren, politie, belangstellenden, mensen uit de hulpverlening, van de gemeente en belangstellenden kunnen elkaar ontmoeten. In de Hoftuin is een informatiemarkt, waar verschillende stands staan van organisaties die kwetsbare Amsterdammers opvangen en structuur bieden. Het is een vrolijke dag met muziek, activiteiten en eten. Maar ook met aandacht voor een groot probleem in Amsterdam: hoe komen we aan geschikte woonruimte voor iedereen?

Vr. 15 sep. Hoftuin achter het Corvershof aan de Nieuwe Herengracht 18, 14.00-20.00 uur

ELKE WOENSDAG

Lunchconcerten in de Westerkerk

Iedere woensdag een lunchconcert rondom het Duyschot orgel. Deze concerten van een half uur worden verzorgd door cantor-organist Evan Bogerd en jonge talentvolle gastorganisten.

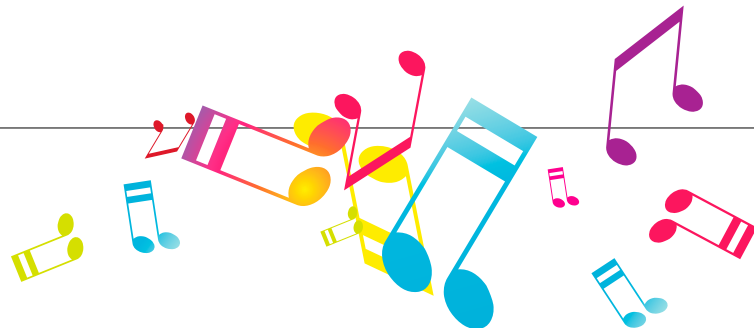
Elke woensdag, Westerkerk, 13.00 uur, collecte

VOOR ADRESSEN VAN KERKEN EN MEER AGENDA-ACTIVITEITEN ZIE PROTESTANTSAMSTERDAM.NL

Er wordt weer een Daklozendag georganiseerd. Voor meer informatie, zie onder vrijdag 15 september.

Muziek spreekt een taal

De muziek in de zondagse dienst spreekt een taal waarmee de gemeente meegenomen wordt in de ontmoeting met God en mensen. Dat gebeurt op heel verschillende wijze: in de Sloterkerk wordt vooral uit het Nieuwe Liedboek gezongen; in de Keizersgrachtkerk klinken vooral liederen op teksten van Huub Oosterhuis. Twee muzikanten vertellen over de muziek in de Keizersgrachtkerk en de Sloterkerk.

'In de Keizersgrachtkerk is de liturgie heel belangrijk en binnen de liturgie de liederen en de muziek. Dat heeft er al heel lang geleden voor gezorgd dat de functie muziekcoördinator er is. Die functie mag ik al zo'n dertig jaar vervullen.

Liederen van Huub Oosterhuis

Het liedrepertoire bestaat voor een groot deel uit de liederen van Huub Oosterhuis en liederen uit het Nieuw Liedfonds met teksten van vrouwelijke dichters. Beide bronnen sluiten goed aan op het godsbeeld van veel gemeenteleden. De muziek draagt niet alleen de tekst, maar drukt die tekst ook echt uit. Daarom is ondersteuning door de zanggroep onmisbaar, evenals goede pianisten en organisten.

Naast deze liederen zingen we onder meer uit het *Nieuwe Liedboek*, *Taizéliederen*, de *Iona-bundel*, *Zangen voor zoeken en zien* en *Klankbord van Stilte*.

Grote verzameling eigen werk

We hebben ook een grote verzameling eigen werk, die in de loop van de jaren is ontstaan. In veel diensten klinken er liederen uit de popwereld, vaak gezongen door de jongeren en begeleid door onze mensen. Naast de klassieke muziek door pianisten, organisten, cellist, violist en blokfluitist speelt de band Ithaka vooral veel klezmermuziek. De instrumentale muziek is ook belangrijk, als intermezzo, als commentaar op een lezing, maar ook als muzikale achtergrond bij een gesproken tekst.

Onze diensten worden met veel aandacht en liefde voorbereid door groepen gemeenteleden. Afstemming met uitleggers en dirigenten vindt plaats binnen de maandagavondgroep. Het is geweldig om daarbij te kunnen putten uit zoveel diversiteit aan liederen en muziek.'

Muziekcoördinator Diederick Koornstra van de Keizersgrachtkerk:

'Het is geweldig om te kunnen putten uit zoveel diversiteit aan liederen en muziek'

Muziek speelt een belangrijke rol in de kerkdiensten van de Keizersgrachtkerk.

Organist David Schlaffke van de Sloterkerk:

'Voorkeur van onze gemeente gaat naar het oude, bekende repertoire'

'In de Sloterkerk hebben enthousiaste gemeenteleden en ik initiatieven genomen waarin muziek centraal staat. Naast de muziek in de zondagse dienst, zijn dat de cantatediensten, elke vrijdag OrgelPunt5, de maandelijkse Matineeconcerten en de Evensongs. Een Evensong is een middagdienst uit de Anglicaanse traditie waarin de meeste delen van de liturgie door een koor worden gezongen. Stilistisch en qua bezetting is dit een mooie variatie, van orgel- en koormuziek tot kamermuziek met professionele ensembles. Er zit van alles bij.

Zingen uit het Nieuwe Liedboek

In de zondagse diensten begeleid ik de gemeente op het orgel. Wij zingen uit het *Nieuwe Liedboek*, waarbij de voorkeur van onze gemeente toch vooral naar het oude bekende repertoire

Organist David Schlaffke

uitgaat. Anders dan bij een concert of een cantatedienst is mijn rol hier vooral ondergeschikt aan de begeleiding van de gemeente en de liturgie. Waarvoor trouwens ons Knipscheerorgel heel geschikt is.'

De goed bezochte Matineeconcerten bestaan volgend jaar 20 jaar. Deze vinden elke maand plaats, behalve in de zomermaanden. Het is fijn om mensen in de kerk te zien die niet naar een kerkdienst zouden gaan, maar wel van muziek in de kerk genieten. Er ontstaat een andere sfeer van spiritualiteit in de mooie ruimte van de Sloterkerk. De programma's bevatten optredens van jong talent, vocaalmuziek en kamermuziek in uiteenlopende bezettingen. Het jubileum gaan we vieren met een vijftal concerten met leden van het Concertgebouworkest.'

Vraag het aan Wielie

Iemand vroeg: mag ik het begrip 'transgenderisme' dan niet gebruiken? Van mij mag je alle woorden, begrippen en concepten gebruiken, die je maar wilt. We leven in een vrij land. Maar ik geloof ook dat het goed is je ervan bewust te zijn dat bepaalde woorden, begrippen en concepten niet onschuldig zijn. Ik denk geregeld aan een regel uit een lied van Huub Oosterhuis: 'Taal zal alleen verwoesting zaaien'. Zo erg is het, denk ik, nog niet, maar taal is zeker niet neutraal. We weten van de *socials* inmiddels maar al te goed dat woorden wapens kunnen zijn, die carrières en zelfs levens kapot kunnen maken.

Op veel plekken in de wereld is het gesprek over seksuele oriëntatie en genderidentiteit een verbeterde woordenstrijd (en meer), waarbij veel te winnen en te verliezen valt. In die strijd worden ook midelen ingezet die de inhoud van het gesprek geen recht doen, ook al gebeurt dat soms misschien vanuit oprechte zorg. In de jaren '90 van de vorige eeuw werd door het Vaticaan in het gesprek over gender gezegd dat men hier beter van een 'ideologie' kon spreken. In Rusland hoorde ik mensen die moeite hebben met de emancipatie

van homo's en lesbiennes, het woord 'homoseksualisme' gebruiken. 'Genderideologie', 'homoseksualisme', 'transgenderisme' - het zijn allemaal bewust geconstrueerde termen die LHBTI+-personen achter de schijn van een ideologische strijd willen laten verdwijnen.

Alsof activisten die zich inzetten voor gelijke vrijheden en rechten eigenlijk de voorvechters zijn van een systeem van opvattingen die iedereen moet accepteren. Het is niet zo moeilijk te bedenken dat dit de werkelijkheid verdraait. Er is geen ideologie, er zijn geen -ismen. Er zijn alleen mensen, die in kerk en samenleving mee willen doen als ieder ander. Daar moet het over gaan.

In deze rubriek beantwoordt ds. Wielie Elhorst, predikant voor de LHBTI+-gemeenschap in ieder nummer een prangende vraag over kerk en LHBTI+-kwesties. Heb je een vraag, mail die dan naar: redactie@protestantsamsterdam.nl.

Foto: Sandra Haverman

'Dat komt omdat ik jullie vertrouw'

Buurthulp Oost biedt cursus Vertrouwenspersoon

Hanna Yoo

Dit jaar is het alweer 10 jaar geleden dat Buurthulp Oost werd opgericht. Op dit moment kunnen buurtbewoners een cursus Vertrouwenspersoon volgen, is er iedere woensdagochtend inlooppreekuur voor allerlei kwesties in de Elthetokerk en krijgen mensen een gratis bakje koffie bij Buurtbakkie. Alleen maar initiatieven van de Protestantse Diaconie Amsterdam. Hanna Yoo sprak coördinator Ditta Westerbeke over de cursus Vertrouwenspersoon en wat het de hulpvrager en de vertrouwenspersoon brengt.

Geslaagd voor de cursus Vertrouwenspersoon!

Wat is jouw rol in Buurthulp Oost?

Ik geef de cursus voor de vertrouwenspersoon en regel alles daar omheen. Bij Buurthulp Oost val ik even in. Daarnaast ben ik ook begonnen met het opzetten van Buurthulp Nieuw West. Het is fijn dat ik kan putten uit de ervaringen die al zijn opgedaan bij Buurthulp Oost.

Wat doet een vertrouwenspersoon eigenlijk?

Een vertrouwenspersoon is een buurtbewoner die de cursus gevolgd heeft. Daarin leer je om goed te luisteren naar de hulpvrager, te bedenken wat een

goede oplossing zou zijn en de hulpvrager door te verwijzen naar andere instanties als dat nodig is.

Bij vertrouwenspersoon denk ik aan iemand die een verhaal aanhoort en dan advies uitbrengt. Maar bij jullie houdt het dus nog wel meer in.

Klopt, we gebruiken deze benaming om ook aan te geven dat het vertrouwen heel belangrijk is. De buurtbewoner moet erop kunnen vertrouwen dat die bij de vertrouwenspersoon in goede handen

is. De vertrouwenspersonen zijn trots op deze titel, zij hebben het voorrecht om het verhaal van een buurtbewoner aan te horen en daarmee samen aan de slag te gaan. Ook als er niet meteen een oplossing is, kan de vertrouwenspersoon luisteren naar het verhaal en de last delen als het ware. Vertrouwenspersonen veroordelen niet, maar leven mee.

Wat voor mensen melden zich aan om vertrouwenspersoon te worden?

Dat is heel verschillend. Mensen die met

pensioen zijn, jonge mensen die zich voor de buurt willen inzetten, nieuwe buurtbewoners. Je hoeft niet hoog opgeleid te zijn om vertrouwenspersoon te worden of al ervaring te hebben met gespreksvoering. Wel vragen we van vertrouwenspersonen dat ze goed kunnen reflecteren op hun eigen houding en gedrag. Dit stimuleren we door regelmatig intervisiegroepen te faciliteren. Je kunt elkaar vragen om mee te denken met de dingen waar je tegenaan loopt en soms krijg je ook feedback op

je functioneren. De cursus Vertrouwenspersoon werkt op deze manier niet alleen verbindend tussen vertrouwenspersonen en hulpvragers, maar ook tussen vertrouwenspersonen onderling.

Welke uitdagingen zie je in het veld van vertrouwenspersonen?

Ik zie dat er zoveel beweging is in de regelgeving en de hulpverlening, waardoor het moeilijk is om je kennis op peil te houden. Bij het inlooppreekuur van Buurthulp Oost zit daarom altijd een medewerker van het buurtteam, waardoor je sneller iemand verder kunt helpen. Wat we ook zien, is dat mensen soms weinig tijd hebben om de cursus te volgen. Daarom heb ik de cursus ook wat korter gemaakt, zodat mensen er niet te veel avonden aan kwijt zijn.

Heb je een voorbeeld van wat het de hulpvrager kan brengen?

Op het inlooppreekuur komt regelmatig een bezoeker die jaren geïsoleerd geleefd heeft. Ergens in najaar had ze hulp nodig bij het aanvragen van de energietoeslag. Sindsdien komt ze vaak op woensdag even binnenlopen voor een kopje koffie en als ze zin heeft een praatje. Het is een plek waar ze mag zijn en waar niet van alles gevraagd wordt.

Het is mooi om te zien dat ze een plek vindt in de gemeenschap en steeds meer persoonlijke dingen durft te delen, met mij maar ook met andere bezoekers. Soms valt er iets verkeerd, dan trekt ze zich terug of loopt boos weg. Maar altijd komt ze terug: 'Dat komt omdat ik jullie vertrouw.'

Krijg meer grip op je geld

Laagdrempelige budgetcursus In.Kas

Hermen Oldengarm

Een flinke energierekening, hoge inflatie, gestegen kosten en prijzen. Een cursus over geldzaken is misschien juist in deze tijden geen slecht idee. De Protestantse Diaconie Amsterdam start in september weer met de budgetcursus In.Kas, waar de deelnemers in tien cursusavonden de basis leren van met geld omgaan.

Gewoon een ouderwets kasboek

De cursus van tien weken is bedoeld voor iedereen die meer inzicht wil in zijn financiële administratie. De deelnemers beginnen met een persoonlijk leerdoel vast te stellen. Denk aan meer inzicht willen in je financiën, beter leren sparen of minder impulsaankopen doen. Daarna houden zij hun inkomsten en uitgaven nauwkeurig bij in een ouderwets kasboek. Zo krijgen ze inzicht in hun financiële patronen en kunnen

daarna makkelijker overzichten maken van de maandelijkse geldstromen, zoals huur en toeslagen.

In de weken die volgen, wordt er elke avond een specifiek thema besproken. Denk aan verzekeringen, persoonlijke verleidingen en telefoon- en internetkosten. Ook het thema 'geldopvoeding' komt aan bod. Want hoe je opgegroeid bent met geld, heeft zeker invloed op de wijze waarop je met geld omgaat.

Geldstress

De cursus wordt afgesloten met het onderwerp geldstress en schulden. Margriet: 'Dat kan een heftig onderwerp zijn voor sommigen. Aan het begin van de cursus spreken we heel duidelijk af dat iedereen alleen deelt wat hij of zij wil delen. Het bijhouden van het kasboekje bijvoorbeeld gebeurt individueel en blijft vertrouwelijk. In Nederland praten we meestal niet zo gemakkelijk over geld. Door tijdens de cursus wat meer open te zijn over geldzaken, ontstaat er snel een gevoel van vertrouwdheid. Het kan best een grote stap zijn om een hulpvraag te stellen aan instanties. Maar bij In.Kas houd je zelf de regie en deel je alleen wat je wilt delen. Wij zijn geen hulpverleners die om alle informatie vragen. Het is een laagdrempelige manier om meer grip op geldzaken te krijgen. Wel vragen we een stukje commitment van de cursisten: ongeveer twee uur per week. Ik zou tegen geïnteresseerden willen zeggen: wil je wat meer grip krijgen op je financiën of een stapje zetten in die richting? Dan is deze cursus een eerste stap om hiermee te beginnen.'

Herkenning

Margriet geniet van de groepsdynamiek. 'Er zit zoveel wijsheid in de groep. Soms weet je dingen wel, maar heb je

niemand nodig die het weer even meegeeft. Als groep heb je een stok achter de deur. Vaak zijn budgetcursussen een-op-een. Maar juist de saamhorigheid met je medecursisten, kun je vaak goed gebruiken, net zoals de herkenning die in een groep ontstaat. Mensen geven elkaar waardevolle tips. Het delen van ervaringen en de realisatie dat andere mensen jouw struggles herkennen, is heel krachtig.' Ook Margriet leert elke keer nog iets: 'Bijvoorbeeld hoeveel ik in de supermarkt uitgaaf per maand, dat was veel meer dan ik dacht!'

in.Kas
frisse blik op je geld

De budgetcursus In.Kas start weer in september 2023. De cursussen worden gegeven op de volgende diaconale opbouwplekken: Ark (Noord), Eltheto (West), De Op-gang (Osdorp) en Hebron (Oost). Voor meer informatie: inkas.amsterdam

De inflatie was in mei dit jaar 6,1 procent hoger dan in mei 2022, zo berekende het CBS. Zijn er door de financiële situatie ook extra aanmeldingen bij de cursus?

Margriet Valkman, een van de cursusleiders en werkzaam bij de Protestantse Diaconie Amsterdam: 'Het is niet helemaal zeker, maar misschien speelt het een rol. In elk geval deed er tijdens het vorige seizoen in Amsterdam Noord een grote multiculturele groep mee aan deze zeer laagdrempelige cursus.'

Repair Café in Osdorp

‘Ook voor de gezelligheid’

Hanna Yoo

Herman Bouma is diaconaal opbouwwerker in Osdorp vanuit de Protestantse Diaconie Amsterdam. In coronatijd begon hij daar met een Repair Café. Hanna Yoo spreekt hem over de voordelen van deze manier van samenkomen.

Hoe was het om in coronatijd aan je werk in Osdorp te beginnen?

Dat was echt heel lastig, want vanwege de lockdown was het niet mogelijk om als groep fysiek samen te komen. Maar ja, een online Repair Café werkt gewoon niet zo goed...

Waarom koos je ervoor om als een van de activiteiten een Repair Café op te zetten?

Ik was op zoek naar mogelijkheden waarop de kerk een plek kan bieden voor mensen om er voor elkaar te zijn. Voor mij is de kern van diaconaal aanwezig zijn: herstel. Hoe mooi is het om het herstel dan ook op een koffiezetapparaat toe te passen? Ik woon in Slotervaart en eerder was ik hier ook bij een Repair Café betrokken, maar dan als actieve buurtbewoner. Ik vond dat een leuk initiatief. Mensen komen langs

met hun kapotte spullen. Dat kunnen huishoudelijke apparaten zijn, maar ook speelgoed of een fotolijstje.

Wat zijn de voordelen van een Repair Café?

Heel veel verschillende dingen komen samen, het mes snijdt aan twee kanten. Je hebt een leuke reden om bij elkaar te komen, handige buurtbewoners kunnen hun talenten rechtstreeks inzetten voor een ander en je levert door het opknappen van kapotte spullen een bijdrage aan de circulaire economie. Sommige mensen komen bijna iedere week wel langs met iets dat kapot is! Ook hadden we een vrijwilliger die even uit de running was vanwege zijn gezondheid. Toen het weer wat beter met hem ging, wilde hij weer heel graag naar het Repair Café komen, ook al kon hij toen nog niet zoveel. Gewoon voor de gezelligheid.

Hoe ziet zo'n ochtend in het Repair Café eruit?

Wij zijn een van de weinige Amsterdamse locaties waar elke week een Repair Café is. Meestal is het in Amsterdam eens per maand. Er zijn op zo'n ochtend vrijwilligers aanwezig die samen met jou je kapotte spullen gaan maken. We hebben ook genoeg gereedschap verzameld, want voor sommige producten heb je heel specifiek gereedschap nodig. Als individu is het lastig om deze spullen te hebben, maar wij kunnen dat makkelijk voor elkaar krijgen. Eerst

werden veel producten zo gemaakt dat ze na een paar jaar stuk gingen en niet meer te repareren waren. Er is een wereldwijde beweging van Repair Café's en dat heeft er zelfs voor gezorgd dat producten nu weer makkelijker te repareren zijn. Maar zelfs dan is het tijdrovend om je spullen te repareren. Dan moet je maar net een handige buurman of -vrouw hebben. En die handige buur, die regelen wij dus. Op die manier kunnen mensen ook hun netwerk vergroten. Op dit moment gebeurt het vaak dat de reparaties nog niet af zijn na een ochtendje Repair Café. Dus af en toe denk ik er wel aan om nog een extra moment in de week open te gaan.

Is het moeilijk om een Repair Café te starten?

Je kunt vrij gemakkelijk een startsubsidie krijgen om aan wat gereedschap te komen. Via je kerk of de Vrijwilligers Centrale Amsterdam kun je mensen verzamelen die het Repair Café kunnen runnen. Met wat mond-tot-mondreclame en een bericht in de lokale krant krijg je genoeg publiciteit om elke keer genoeg bezoekers te mogen verwelkomen. Ook zorgt het Repair Café voor meer bezoekers van andere activiteiten en komen mensen ook weer via andere activiteiten bij het Repair Café. Dus kan ik elke kerk in Amsterdam aanraden om een Repair Café te starten! Het Repair Café vindt plaats in De Opgang, Tussen Meer 68, elke donderdag van 10.00 tot 12.00 uur.

Vormgeven van geduld

Luistergroepen in Mokum

Els van Swol

Gerson Gilhuis is predikant en als geestelijk verzorger verbonden aan GGZ Arkin. Samen met co-begeleider Saskia leidt hij de Luistergroep waaraan zo'n tien mensen meedoen in De Boeier, aan de achterkant van De Ark in Amsterdam Noord. Dit is een van de Luistergroepen op initiatief van de Protestantse Diaconie Amsterdam, de organisatie die staat voor samen bouwen aan hoopvolle plekken in de stad.

Het is elke keer weer zoeken naar een balans tussen het benoemen van moeilijke dingen waar deelnemers tegen aan kunnen lopen en het vieren van het leven, leggen Paula de Jong en Linda van de Kamp de volgende dag uit tijdens een gesprek in De Ark. Paula de Jong is als predikant verbonden aan de Nieuwendammerkerk en een van de begeleiders van de Luistergroepen. Linda van de Kamp is diaconaal opbouwwerker bij de Protestantse Diaconie Amsterdam en stond aan de wieg van de Luistergroepen.

Grapjes mogen

Het begon ermee dat Jeanette de Waard, diaconaal opbouwwerker bij Stichting Hart voor Noord er in buurtgroepen tegenaan liep, dat deze dreigden te ontaarden in een klaagzang. In Brussel was een bijeenkomst van de Braziliaanse me-

thode van Integratieve Buurttherapie, beïnvloed door het denken van de pedagoog Paulo Freire, familitherapie en contextueel denken. Linda van de Kamp ging mee, omdat zij Portugees spreekt.

Zo is het balletje in Amsterdam gaan rollen en rolt het hier en wereldwijd nog steeds door. Ook in de Van der Pekbuurt in Noord, waar Linda een Luistergroep begeleidt die in de Openbare Biblio-

theek samenkomt en in De Opgang in Osdorp. De Luistergroepen werken volgens een gestructureerde vorm van gesprek op grond van vijf basisregels:

- 1 Praat in de ik-vorm.
- 2 Luister als een ander praat.
- 3 Grapjes, liedjes, gedichten mogen.
- 4 Geen oordelen of adviezen.
- 5 Geen lange verhalen.

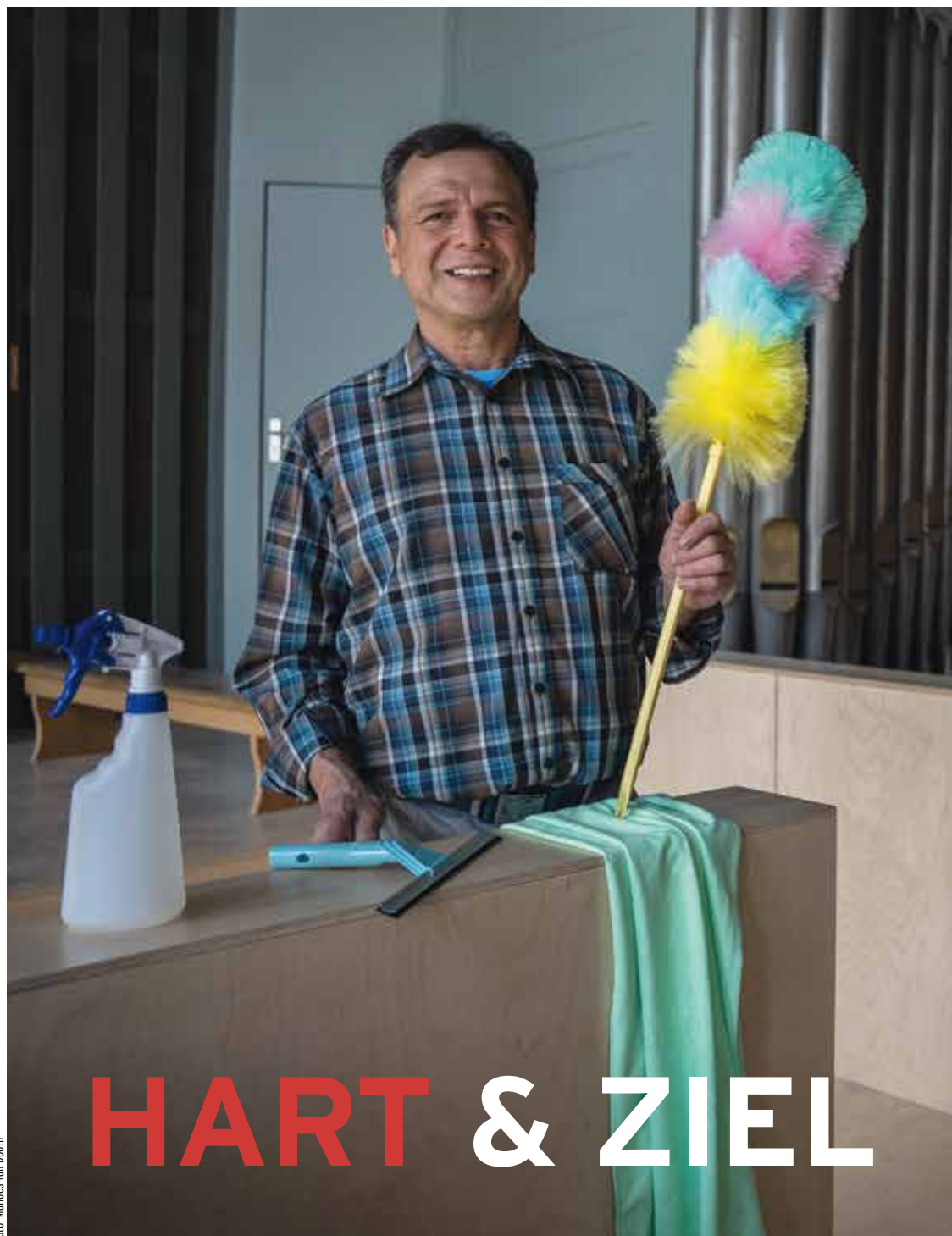
‘Het is het vormgeven van geduld’, zegt Paula de Jong. ‘Bovendien geeft het in het verloop van tijd kleur. Levensgeschiedenissen worden dan anders beleefd en verwoord.’

Leren van elkaars verhalen

De bijeenkomst van zo'n anderhalf uur verloopt volgens een gestructureerde vorm. Na een welkom kan ieder die het wil iets delen over wat er afgelopen week aan mooie en minder mooie dingen is voorgevallen.

Tussendoor wordt het lijf losgemaakt met wat oefeningen. Daarna wordt een verhaal uitgelicht en dieper besproken. Tot slot leggen de deelnemers de armen over elkaars schouders, beginnen heen-en-weer te wiegen en zingen een liedje. Zonder elkaar zou je omvallen, maar zo niet.

Dat is misschien wel de essentie van een Luistergroep: het verbinding zoeken met elkaar, luisteren en leren van elkaars verhalen. Paula de Jong: ‘Een Luistergroep is een leerplek van wat menselijkheid is. Leren doe je samen.’

HART & ZIEL

foto: Marlies van Doorn

Julio Oscar Caballero Moya (62) is koster van De Ark in Noord. Hij is geboren en getogen in Colombia. Van zijn moeder leerde hij over Jezus en hij ging met de familie naar de rooms-katholieke kerk. Met een broer en twee vrienden ging hij in 1989 op vakantie in Nederland. Hij ontmoette hier zijn toekomstige vrouw Ingrid en bleef. De anderen gingen weer naar huis.

In Nederland werkte hij in het magazijn, werd heftruckchauffeur en ging daarna schoonmaken omdat hij dat gezelliger vond. Bij De Ark ging hij in 2009 als schoonmaker aan de slag. Toen de oude koster in 2011 met pensioen ging, werd hij de nieuwe koster. Voor die tijd ging hij iedere zondag naar de St. Nicolaaskerk vlak bij het Centraal Station. In 2010 werd hij protestants, nadat hij bij ds. Annemarie van Wijngaarden van De Ark belijdeniscatechisatie volgde en belijdenis deed. Sindsdien bezoekt hij de diensten in De Ark.

'In 2020, in coronatijd, ging de gemeente van De Ark samen met de Bethelkerk kerken in de Bethelkerk. Nu zijn er in De Ark veel activiteiten van de Protestantse Diaconie Amsterdam, zoals luistergroepen en de In.Kas budgetcursus. Verder zijn er Eigenzinnige Vieringen, een meditatiegroep en een taalcafé. Op donderdag is de Sociale Kruidenier geopend en is er een uitgiftepunt van de Voedselbank, waar wel 300 mensen op afkomen. Alles moet goed geregeld zijn, goed voorbereid worden en na afloop moet alles weer opgeruimd worden. Daar doe ik mijn best voor.

De Ark is een mooie multiculturele en bruisende plek. Het is een gezellig centrum. Ik praat met God: dat de mensen in De Ark mogen bijkomen, rust mogen vinden en dat het hen goed vergaat. In De Ark voel ik God. Ik voel Hem de hele dag. Hij leidt me op mijn weg.'

Baukje Burggraaff

COLUMN

Wonderen om ons heen

Margrietha Reinders
Buurtdominee in Betondorp

Reageren? Mail naar
redactie@protestantsamsterdam.nl

Overall in de stad is het aan het zomeren. Prachtig om te zien hoe parken opbloeien en kleuren met anemonen en petunia's. Elke dag liefdevol begoten door buurvrouw Yolande. Als ongeneeslijk gelovige bekijk ik deze wonderbaarlijke bloemenweelde altijd met een gevoel van dankbaarheid aan de Schepper. Wie anders kan zoveel schoonheid bewerkstelligen? Kijk nou: de volle knoppen van het vlijtig liesje en de piepkleine bloemjes van de graslelie, dat onooglijke plantje dat niemand ziet. Ik zie daar Gods geniale intelligentie en grootsheid in. Daar kan ik niets aan doen... Ik zie het ook in de eikenboom die op mijn balkon groeit, uit een verdwaald eikeltje dat

in een bloempot belandde. Al die ongelooflijke groei-kracht en precisie moet een goddelijke oorsprong hebben. Zo ervaar ik dat, wat de seculiere wetenschap ook beweert. De wetenschap snapt nu eenmaal niets van wonderen.

Toen ik vorige week in tram 19 zat op weg naar Betondorp, zaten op de bank voor mij twee vrouwen. Tussen hen in, veilig in het wagentje, lag een piepklein kindje, pasgeboren. 'Hoe oud is het?' vroeg de ene vrouw, die met de hoofdoek, aan de andere, terwijl ze het kindje bewonderde. 'Twee weken', zei de andere moeder in haar gebloemde zomerjurk. 'Slaapt het 's nachts

goed?' vroeg de vrouw met de sluier, het karretje wiegend met haar hand. 'Nou, ik voed hem elke drie uur', zei de vrouw met de zomerjurk. 'Dat is vermoeiend', erkende de mevrouw in de kaftan, 'maar het zal echt wel gaan, wat een mooi kind heb je, God is groot.'

Ook dit gesprekje is een wonder. Van vertrouwen, vriendelijkheid en tederheid. Een wonder dat allerlei schadelijke mechanismen van *framing*, destructie, cynisme en argwaan doorbreekt. Zoals een teunisbloem die opspringt als het donker wordt en licht geeft in de nacht, voor wie het durft te zien.

Colofon

Kerk in Mokum
Zomer 2023,
jaargang 14, nummer 5

Protestantse Kerk Amsterdam
Nieuwe Herengracht 18
1018 DP Amsterdam

Hoofdredactie:
Iris Stekelenburg

Eindredactie agendakatern:
Baukje Burggraaff

Contact:
redactie@protestantsamsterdam.nl
of 020 53 53 700

Ontvangt u Kerk in Mokum nog niet thuis? Een gratis abonnement opgeven (of opzeggen) doet u via abonnementen@protestantsamsterdam.nl of 020 53 53 700 (9.00 uur-17.00 uur). Eenmaal per jaar wordt u uitgenodigd een vrijwillige bijdrage te betalen. Rek.nr. NL68 RABO 0373 7414 80 t.n.v. Protestantse Gemeente te Amsterdam inz. Kerkblad.

Verschijningsfrequentie: *Kerk in Mokum* verschijnt 7x per jaar. Het volgende nummer komt uit in september 2023.

Vormgeving: Studio Edens, Amsterdam
Coverfoto links boven: Sandra Haverman
Druk: Damen Drukkers - Werkendam

Protestants020

ProtestantseKerkAmsterdam

protestantsamsterdam.nl

Rectificatie

In het vorige nummer stond bij het artikel van Huub Oosterhuis 2003 als jaartal van overlijden i.p.v. 2023. Wat betreft het artikel over het 50 jaar oude orgel in de Thomaskerk: de architect van dit monumentale gebouw uit 1966 is Karel Sijmons i.p.v. Dick.

**Protestantse Kerk
Amsterdam**